

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ'. - φύλ. 26 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 8 ΤΟΥ ΤΡΥΓΗΤΗ 1915 * ΑΡΙΘΜΟΣ 571

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ. Ἀθηνιώτικες γραφές.
ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ. Ἀπὸ τὰ «Ρουμπαγιάτ».
Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Δάφνη μου!
ΤΑΚΗΣ ΜΠΑΡΑΣ. Ψαλμός.
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ. Τὸ μεγάλο παιδί (συνέχεια).
ΣΑΙΕΠΠΗ Ὁ Ὁθέλλος (συνέχεια).
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΥΝΤΡΙΜΗΣ. Γιὰ τὸν πόλεμο.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ.—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.— ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ.—
Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ.—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

Ἐπεσε στὰ χέρια μου ἓνα μανιφέστο μιᾶς γαλλικῆς ἐπιτροπῆς σχέσεων μὲ τὰ οὐδέτερα κράτη, ἰδρυμένης, ὅπως λέει ὁ τίτλος τῆς, ὑπὸ τὴν προστασία τοῦ Ἐμπορικου Ἐπιμελητηρίου τῆς Μασσαλίας. Τὸ μανιφέστο εἶναι ὑπογραμμένο ἀπὸ πολλὰ μέλη τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου, καὶ ἀκόμα ἀπὸ καθηγητές, δικηγόρους, ἀρχαιολόγους, φιλολόγους, γιατρούς, τραπεζιτικούς, καὶ καταλήγει σὲ ἀκόλουθα ρωτήματα, ποὺ παρακαλεῖ νὰ τοῦ δοθεῖ σὲ καθένα μιὰ ἀπάντηση.

1) Θαρρεῖτε πὼς εἶναι ὠφέλιμο νὰ διαδώσετε γύρω σας ἐπίσημα ἐγγράφα, σχετικὰ μὲ τὴν πηγὴ τοῦ τωρινοῦ πολέμου;

2) Ἡ ἰδέα πὼς ἡ Γαλλία καὶ οἱ Σύμμαχοί τῆς μὲ τὸ νὰ ἀγωνίζονται ἐναντίο στὴ Γερμανία, πολεμᾶνε γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῶν λαῶν, ἐπικρατεῖ στὴν πατρίδα σας;

3) Ἡ μεγαλοφυΐα τῆς Γαλλίας, ἡ ἱστορία τῆς, ἡ ἀντίληψη ποῦχει αὐτὴ γιὰ τὸν πολιτισμό, πὼς δηλαδὴ κάθε λαὸς πρέπει νὰ βαστήξει τὸν ἰδιαίτερο χαραχτήρα του, εἶναι πῶς συμπαθητικὴ στοὺς συμπατριῶτες σας, ἀπὸ τὴ γερμανικὴ ἀγωγή*, ποὺ ἔχει τὴν ἀπαίτηση νὰ ἐπιβληθεῖ σ' ἑλθὴν τὴν οἰκουμένη;

4) Πιστεύουνε στὸν τόπο σας, πὼς ἡ καταπάτηση τοῦ Δικαίου, ἡ καταστροφὴ τῶν ἰδιωτικῶν ἰδιοκτησιῶν καὶ τῶν ἱστορικῶν μνημείων, οἱ ἀσυχώρητες ἀπανθρωπίες ποὺ γι' αὐτὲς καταγγέλλουμε τοὺς ἐχτροὺς μας, γίνανε ἀπὸ σύστημα ἀπὸ μέρους τους;

* Ἀγωγή ἔχει ἢ σὲ κακὴ καθαρεύουσα μετάφραση ποὺ ἔσχε νὰ διαβάσω. Πιστεύω πὼς θέλει νὰ πεῖ: πολιτισμός, Kultur.

Τὰ ἐπίσημα ἐγγράφα, ποὺ ἀποδείχουν ἄλλὰ αὐτὰ, εἶναι ἀρκετὰ διαδομένα στὸν κύκλο σας;

Μᾶς κατηγοροῦνε καὶ μᾶς γιὰ παρόμοιες πράξεις;

5) Ὑπάρχει κανένα ζήτημα ἰδιαίτερο, σχετικὸ μὲ τὸν τωρινὸ πόλεμο, ποὺ θὰ θέλατε γι' αὐτὸ νὰ φωτιστεῖτε περισσότερο, καὶ νὰ τὸ κάνετε γνωστὸ καὶ στοὺς συμπατριῶτες σας;

6) Δεχόσαστε νὰ μᾶς βοηθήσετε στὸ ἔργο μας αὐτό; καὶ τί μέσο μπορεῖτε νὰ μᾶς συστήσετε, γιὰ νὰ πετύχουμε καλύτερα τὸ σκοπὸ μας;

7) Ποιὲς εἶναι κατὰ τὴν ἰδέα σας οἱ ἐφημερίδες, τὰ περιοδικὰ, οἱ λέσχες καὶ οἱ συνάθροισεις, ποὺ θάταν ὠφέλιμο νὰ διαδώσουμε σ' αὐτὲς ἐπίσημα ἐγγράφα, γιὰ νὰ φωτίσουμε τὴν κοινὴ γνώμη στὰ οὐδέτερα κράτη, στὰ ζητήματα τὰ σχετικὰ μὲ τὰ παραπάνω ρωτήματα;

Ἡ ἀπάντηση νὰ σταλθεῖ στὸ Mr le Docteur Oddo, 23 Cours Pierre Puget, Marseille.

* *

Νομίζω πὼς ἡ ὠφέλεια ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν ποὺ θὰ σταλθεῖ στὰ ρωτήματα τῆς γαλλικῆς ἐπιτροπῆς, θὰ εἶναι μικρὴ γιὰ τοὺς γάλλους πατριῶτες, γιὰτὶ θα κρατήσουνε ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν, ἐκεῖνο ποὺ θὰ εἶναι σύμφωνο μὲ τὸν πατριωτισμὸν τους, τὸν κορυμμένο ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ θ' ἀφίσουνε νὰ μπεῖ ἀπ' τὸ ἓνα αὐτὶ καὶ νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸ ἄλλο, κάθε ἀλήθεια ποὺ δὲ θὰ τοῦς εἶναι εὐχάριστη ἢ συμφερτικὴ. Μὰ γιὰ μᾶς τοὺς Ἑλληνας, ποὺ ἴσως μερικοὶ δὲν ἔχουμε τυφλωθεῖ ἀπὸ τὰ πάθη ποὺ συνταράζουνε τὴν οἰκουμένη, ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχουμε ἀκόμα μείνει καμπόσοι ποὺ βλέπουμε σὰν ἀνθρώποι καὶ ἄλλοι καμπόσοι ποὺ βλέπουμε μονάχα σὰν Ἕλληνας, γιὰ μᾶς θὰ εἴτανε ἴσως κάποια ὠφέλεια ἂν δίναμε ὁ ἓνας γιὰ τὸν ἄλλον μιὰν ἀπάντησιν σ' ὅσα μᾶς ρωτᾶνε. Μὲ τὴν ἀδεια τοῦ «Νουμά» προσκαλῶ ἐδῶ τοὺς στοχαστικούς καὶ δίχως πάθη ἀπὸ τοὺς συμπατριῶτες μου ν' ἀπαντήσουνε μέσα στὴς στήλες τοῦ ἐλεύτερου τούτου φύλλου. Καὶ κάνω σήμερα ἐγὼ τὴν ἀρχή.

* *

Ἀπάντησιν στὰ ρωτήματα μὲ τὴν ἴδια σειρά.

1) Θαρροῦμε πὼς εἶναι βλαβερὸ νὰ διαδοθεῖ καὶ ἄλλα ἐπίσημα ἐγγράφα, σὰν καὶ αὐτὰ ποὺ λέτε. Ἐχουμε τόσα πολλά, ἀντιφατικὰ τὸ ἓνα στὸ ἄλλο, ὡς τὰ τώρα διαδοθεῖ, ποὺ τὸ μόνον ἀποτέλεσμά τους εἶναι τὸ θόλωμα καὶ τὸ σκότισμα τῆς πηγῆς τοῦ κακούργου αὐτοῦ πολέμου. Ἡ ἀντίφασιν τῶν ἐπιστῶν ἐγγράφων εἶναι τέτια, ὥστε ἡ ἀπλοϊκὴ ν' ἀφίνεται νὰ τόνε σέρνει μόνο ἢ συμπάθεια καὶ ἡ προκατάληψιν, πιστεύουν-

τας μονάχα εκείνα που συμφωνᾶνε μ' αὐτές· ὁ ἄλλος πάλι που ἔχει πιδ δυνατὴ καὶ πιδ ἀντικειμενικὴ τὴν ἀντίληψη, καταλαβαίνει πὼς εἶναι καθαυτὸ χαμένος κόπος νὰ ψάχνει γιὰ τὴν ἀλήθεια. Κι' ἔτσι τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα σας σκεπάζουσι τὴν ἀληθινὴν αἰτία τοῦ σημερινοῦ πολέμου, καὶ μόνο κείνος που μπορεῖ νὰ τρυπώσει κάτω ἀπ' αὐτὰ, βλέπει καθαρά πὼς τοῦτος ὁ πόλεμος εἶναι ὁ καρπὸς τοῦ δέντρου, που τόσα χρόνια τώρα φύτευαν καὶ πότιζαν ὠρισμένες τάξεις μέσα στὶς ψυχρὰς ὄλων τῶν λαῶν πέρα-πέρα. Εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ κακοῦ πατριωτισμοῦ, τοῦ ἐγωιστικοῦ νασιοναλισμοῦ, τοῦ θλιβεροῦ σωθινισμοῦ, που σπάρθηκε σ' ὄλους τοὺς λαοὺς γιὰ ὄφελος μερικῶν ὠρισμένων τάξεων.

Τὴν εὐθὺν γιὰ τοῦτον τὸν πόλεμον δὲν τὴν ἔχει τοῦτος ἢ ἐκεῖνος ὁ λαός, ἀλλὰ ὠρισμένες καλοθρεμένες τάξεις σ' ὄλους τοὺς λαοὺς.

2) Εἶναι ἀδύνατο νὰ σταθεῖ εἰλικρινὰ μέσα σ' ἀνθρώπους, που στοχάζονται κι' ἔχουσι μὲρψωση, ἢ ἰδέα πὼς ἡ Γαλλία καὶ ἀκόμα λιγώτερο οἱ σύμμαχοί της πολεμᾶνε γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῶν λαῶν. Ὁ πολὺ λαὸς μπορεῖ νάχει αὐτὴν τὴν ἰδέα γιὰ λογαριασμὸ τῆς Γαλλίας, μὰ αὐτὸ δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων σας, ἀλλὰ μόνο τῆς ἀγάπης που τρέφει ἀπὸ ἱστορικοὺς λόγους γιὰ τὸν τόπο σας καὶ τὸν πολιτισμὸ σας. Λογικὰ εἶναι ἀδύνατο ἐντελῶς νὰ βγεῖ τέτιο συμπέρασμα. Ὅλα τὰ κράτη τῆς Ἀνατὸν κρατοῦν κάτω ἀπ' τὴν κυριαρχία τους πολλὰ ἑκατομμύρια λαῶν ἀλλοφύλων, που πιέζονται καὶ ὑποφέρουσι. Κι' ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες ἰδιαίτερα ξέρουμε καλά: Πὼς ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ δουλεύουσι κάτω ἀπ' τὴν Ἀγγλία (Κύπρος). Πὼς, εὐτὺς που κηρύχθηκε ὁ πόλεμος μὲ τὴν Τουρκία, παραδιάστηκε ἡ οὐδετερότη μας ἀπὸ τοὺς Συμμάχους (κατάληψη τῶν νησιῶν μας μπρὸς ἀπ' τὰ Δαρδανέλια κ.τ.λ.). Πὼς τὸ ὄνειρο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἡ πρωτεύουσα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, καταδικάστηκε νὰ δοθεῖ σκλάβοι στὸν ἔχθρο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, στὸ Σλαβο. Πὼς στὴν Ἰταλία χαρίστηκαν τὰ ἐντελῶς ἑλληνικὰ δωδεκάνησα καὶ ἡ ἑλληνο-ἀρβανίτικη Ἀλβανία. Πὼς μᾶς στενοχωρήσανε καὶ μᾶς στενοχωροῦνε νὰ δώσουμε τὴν ἀνατολικὴν Μακεδονία στὸ Σλαβο. Πὼς ὁ ἀγγλογαλλικὸς στόλος μᾶς ἔχει σχεδὸν ἀποκλείσει, μὲ σκοπὸ νὰ μᾶς ρίξει δίχως τὴ θέλησή μας, σὲ πόλεμο καταστρεπτικὸ. Πὼς λογαριάζουσι νὰ μοιραστοῦνε τὴ Μικρασία, που εἶναι μονάχα τουρκικὴ καὶ ἑλληνικὴ.

3) Τὴ μεγαλοφυΐα τῆς Γαλλίας καὶ τὴν ἱστορία της τὴν ἀγαπᾶμε καὶ τὴ θαυμάζουμε. Ἡ ἀντίληψη τοῦ πολιτισμοῦ, που σύμφωνα μ' αὐτὴν κάθε λαὸς πρέπει νὰ βαστάει τὸν ἰδιαίτερο χαραχτήρα του, μᾶς εἶναι συμπαθητικὴ, καὶ πολὺ μάλιστα· μὰ πιστεύουμε πὼς αὐτὴ εἶναι, γιὰ σᾶς καὶ ὄλα τὰ κράτη τοῦ κόσμου, μονάχα πρόσχημα, σὰν δὲν πρόκειται γιὰ τὸ δικό τους σπῆτι. Ὁ γερμανικὸς πολιτισμὸς μᾶς εἶναι, σ' ὄσους τὸν ἔχουμε γνωρίσει, ἐπίσης θαυμαστὸς καὶ ἀγαπητὸς. Ἀπὸ τίποτα δὲ μποροῦμε νὰ βγάλουμε τὸ συμπέρασμα, πὼς οἱ Γερμανοὶ ζητᾶνε νὰ ἐπιβάλουν τὸν πολιτι-

σμὸ τους περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους προοδευμένους λαοὺς. Ἄλλως τε θαρροῦμε πὼς αὐτὸ, ὅταν δὲ γίνεται μὲ βία, εἶναι εὐγενικὴ φιλοδοξία τοῦ κάθε δυνατοῦ πολιτισμοῦ.

4) Καθένας που ξέρεῖ τί εἶναι πόλεμος, καὶ μεῖς τὸ ξέρουμε ἀπὸ πείρα αὐτὸ, δὲ μπορεῖ νὰ πιστέψει πὼς εἶναι δυνατό σ' ἓναν πόλεμον ν' ἀποφύγει κανεὶς τίς καταστροφὰς ἰδιοκτησιῶν καὶ ἱστορικῶν μνημείων, μὰ οὔτε καὶ τίς ἀπανθρωπίες, καθὼς καὶ τοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ παραδεχτεῖ πὼς ὄλα αὐτὰ, ἐνῶς γίνονται ἀπὸ σύστημα, καθὼς λέτε, περνᾶνε πέρα ἀπ' τὸ βαθμὸ τῆς σκοπιμότητος, που εἶναι ἡ ἠθικὴ τοῦ πολέμου, δυστυχῶς. Ἀλλὰ καὶ τὸ βαθμὸ τῆς σκοπιμότητος πάντοτε θὰ ξεπεράσουμε, χωρὶς σύστημα βέβαια, μερικοὶ κακοὶ ἄνθρωποι, που δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ βρίσκονται ἀπ' αὐτοὺς μέσα σ' ὄλα τὰ στρατόπεδα, ἀφοῦ οἱ στρατοὶ γίνονται ἀπὸ τοὺς λαοὺς, καὶ οἱ λαοὶ καθὼς ξέρουμε δὲ γίνονται ἀπὸ Τολστόηδες μονάχα, μὰ ἀπὸ κάθε καρδιάς καρδί, ἀπὸ ἀνθρώπους που δὲ μποροῦνε νὰ σκοτώσουνε οὔτε μιὰ μύγα καὶ ἀπὸ ἀνθρώπους που μόλις τοὺς κρατᾶνε οἱ νόμοι ἀπὸ τὸ ἐγκλημα, ἀπὸ καλογέρους που τραβᾶνε γιὰ τὸν παρᾶδεισο, καὶ ἀπὸ ἀπάχηδες που ἔχουσι βάλει πλώρη γιὰ τὰ κἄτερα ἢ τὴν κρεμάλα.

Ὅσο γιὰ τὸ καταπάτημα τοῦ Δικαίου, σᾶς παραπέμπουμε στὴν ἀπάντησή μας ἀριθ. 2 παραπάνω.

Ἐπίσημα ἔγγραφα γιὰ ὄλα αὐτὰ ὑπάρχουσι μπόλικα καὶ ἀπ' τὰ δύο στρατόπεδα. Τίποτ' ἄλλο ὅμως δὲν καταφέρνουσι, παρὰ νὰ πείσουνε καθένα που στοχάζεται, πὼς ἡ Ἀλήθεια κόπηκε σὲ δύο κομμάτια: στὴ γερμανικὴν ἀλήθεια καὶ ἀντανικὴν ἀλήθεια. Μᾶς παρουσιάζουσι τὴν ἐντύπωση τοιαυτοῦ μεταξὺ πεθερᾶς καὶ νύφης.

Ἰδιαίτερα γιὰ τοὺς Ἀγγλογάλλους, εἶναι ἡ ἀλήθεια πὼς τοὺς κατηγοροῦνε γιὰ λιγώτερες τέτιες πράξεις, παρὰ τοὺς ἔχθρους τους ἢ τοὺς συμμάχους τους Ρώσους, ἀφοῦ βέβαια ξεφορτώσαμε ἀπ' τὸ λογαριασμὸ τῶν Ἀγγλογάλλων τὰ καμώματα τῶν ἀραπάδων, που τοὺς καλέσανε νὰ δώσουνε ἓνα χέρι στὸ πολιτικὸν ἔργο. Μερικοὶ ὅμως θένε νὰ ποῦνε, πὼς τὸ ὅτι ὁ λογαριασμὸς τους εἶναι μικρότερος σὲ παρόμοιες πράξεις, πρέπει νὰ ἐξηγηθεῖ ἀπὸ τὸ ὅτι αὐτοὶ δὲ βρίσκονται σ' ἔχθρικά χῶματα. Τοὺς γερμανοὺς αἰχμαλώτους, προπάντων ἐκείνους που κρατᾶτε στὴν Ἀφρική, ἔχουμε μάθει πὼς τοὺς κακομεταχειρίζασατε φριχτὰ.

5) Γιὰ ὄλα τὰ ζητήματα, τὰ σχετικὰ μὲ τὸν πόλεμον, θὰ θέλαμε νὰ φωτιστοῦμε, μὰ ξέρουμε πὼς τώρα τουλάχιστο, ὅσο βαστάει ὁ πόλεμος, τέτιο πράγμα εἶναι ἀδύνατο. Ἐλπίζουμε πὼς, σὰ θὰ τελειώσει ὁ πόλεμος, ἴσως θὰ μᾶς φωτίσει ἡ ἱστορία. Προπάντων περιμένουμε πολλὰ πράγματα ἀπὸ τοὺς εὐγενικοὺς ἐργάτες τῆς Ἀλήθειας καὶ τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ, που θὰ θελήσουνε νὰ ξεσκεπάσουνε τίς ἀμαρτίες τῆς δικῆς τους πατρίδος. Αὐτοὶ θὰ εἶναι καὶ πιδ πολὺ πιστεῦτοί, γιὰτι δὲ θὰ χωράει σ' αὐτοὺς ἡ ὑποψία τῆς μεροληψίας καὶ

γιατί αυτοί θέ μιλάνε για πράματα που θα τα ξέρουμε καλύτερα.

6) Θα νάμαστε πρόθυμοι να βοηθήσουμε στο έργο σας αν το έργο σας εΐτανε ανθρωπιστικό, αν είχε σκοπό να εξυπηρετήσει την ανθρωπότητα, αν ζητούσε το αδέρφωμα των λαών, τη συνεργασία για το εξολόθρευμα του σοβινισμού και το κατόρθωμα αδελφικών σχέσεων μεταξύ των πρωταγωνιστών της προόδου Γαλλίας, Γερμανίας, Αγγλίας κτλ.

7) Θέλουμε να πιστεύουμε πως ο ελληνικός τύπος, σ' ελη το σφοδρή πολεμική που τότε χωρίζει σε φανατικά αντίθετα στρατόπεδα, έχει βάση και οδηγό τα ελληνικά συμφέροντα και πως του είναι αδύνατο να γίνει μ' επίγνωση έργων συμφερόντων ξένων. Δυστυχώς ούτε στο ύψος του ανθρωπιστικού ιδανικού βρίσκεται. Είναι μονάχα ελληνικός. Λιγιστὲς εξαιρέσεις μπορεί ίσως να υπάρχουν με την τελευταία αντ.ληψη, μα λογαριάζουμε πως δε θα σας ενδιαφέρουνε.

Ξέρουμε πως οι απαντησές μας αυτές δε θα σας είναι και πολύ ευχάριστες, όπως όλες οι αλήθειες. Μα είμαστε βέβαιοι πως θα δεχτείτε άλλες πολλές από τον τόπο μας, που θα σας λένε κείνα που θέλετε. Ίσως όμως να μπορούσατε να ωφεληθείτε κομμάτι και απ' τα δικά μας τα λόγια—Quan acerbissima olea, tam oleum optimum.

* *

Ο πόλεμος κακός ή καλός εξέσπασε πιά, ύστερα από τόσα χρόνια προετοιμασία που του έγινε. Δε θα τελειώσει πριν ή καταστρεφν, αποτελειώσει το έργο της. Ξέρουμε σε τί πρέπει να τη χρωστώμε. Οι κατηγορίες και τα δικηγορλίκια σε τί μπορούν να ωφελήσουνε; Μας εμπνδίζουνε μονάχα να θαυμάσουμε το μόνο που έμεινε πιά θαυμαστό: Τὸν ήρωισμό και τη θυσία για την αγάπη της Πατρίδας.

Ζήτω ο γαλλικός λαός!

Αθήνα 11)24 Ιουλίου 1915.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΥΝΤΡΙΜΜΗΣ

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Ο κ. Εύστο. Κουλουμβάκης, πολιτικός αρχισυντάκτης του «Αστέρου», αλερώνεται με άκαθαρσίες. Το δηλώνει αυτό, με την ύπογραφή του στον «Αστέρα» (28 Ιουλίου 1915, σελ. 1, στηλ. 6, κάτω κάτω). γράφοντας τολούθηθα: «Ο ιδιοκτήτης του «Αστέρου» χαριεντιζόμενος ξεροψεν αϊφνηδώς επί της τραπέζης μου μίαν άκαθαρσίαν. Παρετήρησα προσεκτικότερον και είδον ότι ήτο ο μαλλιαρός Νουμάς κτλ. κτλ.»

— Στο ερχόμενο φύλλο θα δημοσιέψουμε ένα μονόπρακτο δραματάκι «Στο κελλί» του παλιού και διαλεχτού συνεργάτη του «Νουμά» Δ. Πανάγου (Μήτσου Ανθέμη). Στο ίδιο φύλλο θα δημοσιέψουμε και μιá σειρά καινούρια τραγούδια του Πανου Δ. Ταγκόπουλου με τον τίτλο: «Αροστοσταλίδες».

— Ο τίτλος «ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΑ» του περασμένου φύλλου έγινε «μεγαλυνΎρια» και τὸ σείσμα του πρώτου τραγουδιού έγινε πείσμα.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ...

Αθήνα 27 του Αλωνάρη 1915

Φίλε Νουμά,

Διάβασα προσεχτικά το άρθρο του κ. Μαλακάση «Μία όφειλόμενη ανταπάντηση». Το μόνο που δε μπορούσα να καταλάβω είναι ή φράση του για τους «ανάκαλύψαντας κτλ. κτλ. Άλλοτε σε στιχουργό κτλ. άγνωστο στη γαλλική ποίηση, το διάδοχο του ντε Λιλ και του Μαλέρμπ», κάτι πολύ άστεχο πράγμα, για να συνδεύη ο κ. Μαλακάσης και μ' ένα μεγάλο θαυμαστικό (! έτσι) το όνομα του Μαλέρμπ.

Θα παρακαλούσα το φίλο Νουμά να λάβη τον κόπο να παρακαλέση τον κ. Μαλακάση να δηλώση παστρικά και καθαρά, με όνόματα και με κείμενα, ποιός είναι ο άσημαντος στιχουργός και ποιός—ή ποιοί—ο προκοσμημένος κριτικός.

Για μās που παρακολουθούμε την κίνηση της νέας ελληνικής φιλολ.γίας μās ενδιαφέρουν όλες οι λεπτομέρειες, και τα παραστρατίσματα μās διασκεδάζουν.

Με πολλήν αγάπη

ΤΑΧΤΙΚΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΓΙΑ ΞΕΝΕΣ ΑΜΑΡΤΙΕΣ

Φίλε Νουμά,

Στο τελευταίο τεύχος των Αλεξανδρινών «Γραμμάτων» υπάρχει καταχωρισμένο κάποιο άρθρο μου με τον τίτλο «Τί ζητά ή φιλοσοφία κ.τ.λ.». Η σύνταξη του περιοδικού, ίσως ένεκα της λογοκρισίας, δεν μπόρεσε να μου στείλει τυπογραφικά δοκίμια για διόρθωση, κ' έτσι το άρθρο τυπώθηκε με μερικά τυπογραφικά λάθια, που σ' ένα-δυο μέρη το κά.ουν έντελως άκατανόητο, κ' άλλου λείπει το αντίθετο ακριβώς εκείνου που εγώ έγραψα. Π. χ. υποστηρίξω πως το άπόλυτο δεν πρέπει να το παίρνουμε μ' έννοια «έκτακτη» αντ' αυτού όμως έτυπώθηκε «έντακτη». Άλλου πάλι λέω πως ή φιλοσοφική διατύπωση πρέπει να περιέχει «δλη τη συγκίνηση και το πάθος της δημιουργίας». Το «δλη» στο δημοσίευμα έγινε «δχι». Κι' άλλα ανάλογα λάθια υπάρχουν.

Μα ο κύριος λόγος που υ' έσπρωξε να κάνω τούτη τη διορθωση είναι ότι παρουσιάζομαι πως δεν παραδέχομαι για φιλόσοφο τον Κάντ, έψ στο χειρόγραφο μου λέω για τον Κόντ—τόν Αβγουστο Κόντ—τόν ιδρυτή της λεγόμενης θετικής φιλοσοφίας. Δε μου πάει βέβαια να ξεγραφω με μιá κοντυλιά ένα φιλόσοφο της περιωπής του Κάντ.

Και παρακαλώ αυτά να έχετε την καλοσύνη να τα δημοσιέψετε γιατί τα «Γράμματα» βγαίνουν, καθώς ξέρετε, πολύ άραιά.

Με αγάπη

Χανιά 17.7.1915

ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΥΛΑΚΗΣ

ΤΑΚΗ ΜΠΑΡΛΑ

ΨΑΛΜΟΣ

Ἐχθρούς ὁ τέμνων Γεώργιος ἐν μάχαις
Ἐκὼν παρ' ἐχθροῦ τέμνεται διὰ ξίφους
ΣΥΝΑΞΑΡΙΣΤΗΣ

Γλυκίτατον δρόσον ὄρη σταλάξατε καὶ σὺ
κατ' ἐξαιρέταν σκίρτα, τὸ ὄρος τοῦ Ἁγίου,
χόρευε καὶ ἀγάλλου παιδρῶς.

ΔΑΒΗΑ Ο ΑΤΤΙΚΟΣ

1

Σὲ ἀστρομέτωπο φαρί, μέσ' στ' ὄνειρό μου
[Σὲ εἶδα
Λιγερὲ καὶ ἀγέρωχε—σὰ μὴν ἐλιᾶς ζαῖδα...

Τὸ παρθένο σάλεμα τῶν ἀγριμιῶν τοῦ δάσου
Τὴν παρθένα Σου νὰ σεῖῃ, λαμποδιστὴ γη-
[τειὰ Σου...

Κι' ὁ ρυθμός, τὴν κρούσταλλη νὰ τρικυμᾷ
[κρουγῇ Σου...
Τῶν νερῶν ποὺ στοὺς γκρεμνοὺς κυλᾶνε τῆς
[ἀβύσσου...

Κι' ὁ πολύκλαδος ἀνθὸς τῶν μαλλιῶν Σου
[νᾶχη
Τὸ ξανθὸ ἠλιοφέγγισμα ἀπ' τὸ λιγνὸν ἀστάχυ.

2

Σὲ ἀστρομέτωπο φαρί, μέσ' στ' ὄνειρό μου
[Σὲ εἶδα
Λιγερὲ καὶ ἀγέρωχε—σὰ μὴν ἐλιᾶς ζαῖδα...

Οἱ ἥλιοι σκάνε τῆς χαρᾶς, τὰ ρόδα καὶ τὰ
[κρίνα
Γύρῳ σκάνε καὶ ἡ ζωὴ σκιρτάει σὺν ἀλαφίνα...

Γύρω, ἀπὸ τὸ θάμπος Σου οἱ ὄρηδες κεραυ-
[νωμένες
Δέονται Σου ὡς μυγδαλιὲς στὴν αὖρα ραβδι-
[σμένες...

Γύραθὲ Σου ἡ Ἄνοιξη ποὺ στοὺς δρυμοὺς
[θρασεύει
Σὲ θρόμβους, ἀπ' τὸν ἴμερο ποὺ τὴ φλογίζει
[ρέβει...

3

Σὲ ἀστρομέτωπο φαρί, μέσ' στ' ὄνειρό μου
[Σὲ εἶδα
Λιγερὲ καὶ ἀγέρωχε—σὰ μὴν ἐλιᾶς ζαῖδα

Σὰν κισσοὶ οἱ φλέβες Σου καὶ χαστὸ τὸ γ ὄνα
Σὰ σπιροῦνι στὴν πλατιά τοῦ φαριοῦ λαγόνα...

Καὶ νὰ σμίγη Σου ἡ ὄρμη μὲ τὴν ὄρμη τοῦ
[λαύρου
Τοῦ φαριοῦ—ὡς ἀχώριστη ἡ ὄρμη τοῦ ἀρ-
[χαίου Κενταύρου...

Κι' ὡς νευρῆ, στὰ χέρια Σου τ' ἀδρὰ τὸ χα-
[λινάρι...
Μιὰ σαϊτιὰ τὸ ἄτι κι' Ἐσὺ—ἀπὸ διπλὸ δο-
[ξάρι...

4

Σὲ ἀστρομέτωπο φαρί, μέσ' στ' ὄνειρό μου
[Σὲ εἶδα
Λιγερὲ καὶ ἀγέρωχε—σὰ μὴν ἐλιᾶς ζαῖδα...

Βορηᾶς ἀέρας, στὴ νυχτιά, Γλυκὲ-Πεντάγλυ-
[κέ μου
Σμιχτὴ ἡ ὄρμη Σου, νὰ χυμᾷ, μὲ τὰ φτερὰ
[τοῦ ἀνέμου,

Μὲς στὰ ἐρέβη τὰ πλατιά, μὲς στὰ βαθιὰ τὰ
[ἐρέβη
Ποὺ ἴλαρὸ, τὸ ἀνέσπερο τὸ φῶς φεγγοπεζεῦει

Καὶ νὰ μεταωρίζσαι, στὸ φῶς, κι' εἶδα νὰ
[λάμπη
Μάγον ἄστρο ἡ Δόξα Σου—θάμπος μέσα στὰ
[θάμπη...

ΑΘΗΝΙΩΤΙΚΕΣ ΓΡΑΦΕΣ

Υ

Ἕνας γέρος, ποὺ εἶχε τὸ ἓνα πόδι στὸ λάκκο, εἶπε κάπο
τες πῶς δυὸ ἀντρεωμένοι Ἕλληγες εἶχανε παλέψει μιὰ
φορὰ κ' ἔσαν καιρὸ στὴν κορφὴ τοῦ βουντοῦ,

Κανεὶς δὲ θυμᾶται τὸ γέρο, οὔτε τὸνομά του.

Θυμᾶσαι τάχα ἐσὺ ποτε ἀγαπηθήκαμε; Ποιὰ στάθηκε ἡ
ἀρχή, ποῖός ὁ μάρτυρας τῆς ἀγάπης μας:

Δὲ θυμᾶμαι τίποτα ἐγώ.

Λένω μὲ τὸ Θεὸ τὴν ἀγάπη μας, καὶ δὲν ξέρω τὴν ἀρχὴ
τῆς, δὲν καταλαβαίνω πῶς μπορεῖ ποτε νὰ τελειώσει.

Στὴν κορφὴ τοῦ βουντοῦ, μοναχὰ γιὰ τοῦ Θεοῦ τὴ δύναμη
δὲν μποροῦσε νὰ ἀνε ἀπιστὰ ἐκεῖνα τὰ παλληκάρια,

Κι' ὁ γέρος, βέβαια, θὰ μίλησε μὲ φώτιση Θεοῦ γιὰ τὸ
πάλμα τους...

Καλὴ μου, θυλλικὰ θάγατηθήκαμε κάποτε; σὲ κάποια
βουνοκορφὴ.

Κάτι ξέρανε, σίγουρα, οἱ Παλιοὶ ποὺ θάρτανε τοὺς ἀν-
τρεωμένους στὶς κορφές τῶ βουνῶνε.

Ἄπ' ἀφ' ἑαυτῶν ὁ Θεὸς καὶ βραϊσκει τοὺς γέρους ποὺ
θυμοῦνται, ἅμα τυχαίνει καὶ θέλει νὰ κατεβεῖ στὶς
πολιτεῖες ὅπου βόσκουνε κοπαδιαστὰ οἱ ἀθρῶποι.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΑ "ΡΟΥΜΠΑΓΙΑΤ", ΤΟΥ ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ (*)

7

Σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν ἔρημῃ γῆ, ποὺ ὁ ἄνθρωπος μαθαίνει
Πρῶτα νὰ βασανίζεται κ' ὕστερα νὰ πεθαίνει,
Καλότυχος ποὺ τὴ ζωὴ λίγον καιρὸ γλεντήσει,
Μὰ πὺ καλότυχῃ ἢ ψυχῇ ποὺ ἀγέννητῃ ἀπομένει.

8

Καὶ τὴν ἀλήθεια ὑπερβολὴ τὴν εἶπαν οἰμένα !
Φτωχὴ καρδιά ! μὴ χολοσκὰς, λόγια εἶναι αὐτὰ χαμένα.
Ἄσε στὴν τύχῃ τὸ κορμὶ καὶ τὴν ψυχὴ στὶς Μοῖρες,
Ἄπ' τὸ Καλέμι ὅ,τι γραφτεῖ δὲ θὰ σβυστῇ γιὰ σένα.

9

Τριανταφυλλί νὰι τὸ κρασί, ῥοδόνερο . . . θὲ νάναι !
Μέσ' τὸ κρυστάλλι καθαρὸ ρουμπίνι μπορεῖ . . . νάναι !
Καὶ μέσα στὸ νερὸ μπορεῖ ρευστὸ ~~διαμάντι~~ . . . νάναι !
Μὰ καὶ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, τοῦ ἡλιοῦ πέπλος, τὸ θάναι !

οὐκ εἶναι διαρκές

10

Ἡ σημερινὴ τὴν αὐρινὴ δὲν τὴν ἐξουσιάζει,
Γι' αὐτὸ τί θάναι τὸ Αὔριο δὲν πρέπει νὰ σὲ νοιάζει.
Ἄκόμα καὶ τὰ τωρινὰ σὰν ἔχῃς νοῦν, ἀψήφα
Γιατὶ ποῦ ξέρεις καὶ γιὰ σένα ἢ Μοῖρα τί ἐτοιμάζει.

καρμὰ σὶ βῆ εἴχον

11

Τὴ στάμνα μου μὲ τὸ κρασί τὴ ράγιες, ὦ Θεέ μου !
Κ' εἶσι τὴ θύρα τῆς χαρᾶς μου σφάλισες, ὦ Θεέ μου !
Μὲ τὸ κρασί τὸ πάναγνο ποὺ χύθηκε στὸ χῶμα
Ἄς σκάσω μὰ θὰ σοῦ τὸ πῶ : Ἐμέθυσες, ὦ Θεέ μου !

12

Πίνω κρασί κ' ἀπὸ δεξιὰ κ' ἀριστερὰ μου λένε :
« Μὴν πιῆς κρασί, γιατί' εἶναι ἐχθρὸς τῆς Πίστης μας, καυμένε ! »
Κ' εἶπα « τῶρα ποὺ τῶμαθα, μὰ τὸν Ἀλλάχ ! θὰ πίνω
Τὸ αἷμα Τουράπ / εὐλάβεια, κ' ἄς λέν ὅ,τι κ' ἂν θένε ».

13

Τί μεγαλόψυχῃ, καλή, ποὺ ἦσουνα στὴν ἀρχή Γιατί ;
Μὲ τί ἡδονὲς μὲ πότισες μὲ πόσα χαιῖδια σου Γιατί ;
Καὶ τώρα μόνο σκέπτεσαι πῶς νὰ μοῦ σκίζῃς τὴν καρδιά.
Τί σοῦκανα ; τί σοῦφταιξα ; Καὶ πάλι σ' ἀρωτῶ, Γιατί ;

14

Ἄν τῆς Ἀλήθειας τὸν καρπὸ δὲ γεύτηκες ἔδῳ πέρα
Παραπατὰς στὸ δρόμο σου καὶ στέκεις στὸν ἀγέρα.
Μὰ ὅποιον τῆς Γνώσης τὸ δεντρὶ τὸν ἔσκιασε, θὰ ξέρῃ
Τὸ Σήμερα πῶς εἶναι Χθὲς καὶ τὸ Αὔριο ἢ Πρώτῃ Μέρα.

ε

* Κοίταξε σελίδα 272 τοῦ Νουμά.

ΓΟΥΓΙΛΙΑΜ ΣΑΙΞΠΗΡ

Ο ΟΘΕΛΛΟΣ

Ο ΜΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΘΕΟΤΟΚΗ

4—

ΓΙΑΓ. Ἄς εἶναι λοιπὸν εὐτυχία στὰ σεντόνια τούς! Ἐλα, ὑπασιστή, ἔχω μιὰ μπουκάλα κρασί καὶ ἐδῶ ἀπ' ὄξω εἶναι ἓνα ζευγάρι λεβέντες Κυπριῶτες ποὺ μὲ ὄρεξη θάπιναν ἓνα κρασοδόλι στὴν ὕγεια τοῦ μαύρου Ὀθέλλου.

ΚΑΣ. Ὅχι ἀπόψε, καλέ μου Γιάγο, τὸ μυαλό μου εἶναι πάρα φτωχὸ καὶ δυστυχισμένο γιὰ τὸ πιτό. Θὰ ἐπιθυμοῦσα πολὺ νάχε βρεῖ ὁ πολιτισμὸς μιᾶν ἄλλῃ διασκεδαστικῆ συνήθεια.

ΓΙΑΓ. Ὡ αὐτοὶ εἶναι φίλοι μας μοναχὰ μία κούπα. Θὰ πίνω ἐγὼ γιὰ σένα.

ΚΑΣ. Δὲν ἔχω πιεῖ παρὰ ἓνα μόνο γυαλί ἀπόψε, κ' ἦτανε ὡς κι' αὐτὸ γενναῖα βραφτισμένο, καὶ κοίτᾳ πῶς μὲ ἐνέωσε. Ἄτυχη εἶναι γιὰ μένα αὐτὴ ἡ ἀστένεια καὶ δὲν τολμᾶω νὰ βάλω σὲ δοκιμὴ τὴν ἀδυναμία μου μ' ἓνα τι περισσότερο.

ΓΙΑΓ. Μὰ τί ἄνθρωπος εἶσαι! Ἡ ἀποψινὴ ἡ νυχτιὰ εἶναι χαροκοπίστρα· οἱ λεβέντες τὸ ἐπιθυμοῦνε.

ΚΑΣ. Ποῦ εἶναι τοι;

ΓΙΑΓ. Ἐδῶ στὴν πόρτα. Παρακαλῶ σε, κράξε τους μέσα.

ΚΑΣ. Τὸ κάνω, ἀλλὰ μὲ κκοφανισμὸ. Φεύγει.

ΓΙΑ. Ἄν ἤμπορέσω μοναχὰ μιὰ κούπα
 Νὰ τοῦ κολλήσω ἀκόμα μ' ὅσο ἀπόψε
 Ἐπιε, θάνα: ἕλος γκρόνια καὶ κευγάδες,
 Σὰν τὸ σκυλὶ τῆς νέας κυρᾶς μου. Ἄλλὰ
 Καὶ ὁ ἄρρωστος μου ὁ ἀνέμουλος Ροδρίγος.
 Ποῦ ὁ ἔρωτας στὰ σπλάχνα τὸν τρυγαί,
 Ὀλάκερα δικότυλα ὡς τὸν πάτο
 Κατάπιε στὴν ὕγεια τῆς δεσδεμόνας.
 Καὶ τώρα εἶναι σκοπός.—Τρεῖς Κυπριῶτες,
 Ἀρχόντους μὲ μυαλὰ γιομάτα ἀγέρα,
 Ποῦ στὰ ψηλὰ βραστοῦνε τὴν τιμὴ τους
 Καὶ ποῦ τοῦ πολεμέχαρου νησιοῦ
 Αὐτοὶ εἶναι, ἄς ποῦμε, ἡ καθαυτὸ ἡ οὐσία,
 Τοὺς ἔχω ἀνάψει μ' ἄφτονα πιστά,
 Κ' εἶναι σκοποὶ ὡς κ' ἐκείνοι. Τώρα πρέπει
 Νὰ κταφέρω, ἀνάμεσα σὲ τοῦτο
 Τὸ πιόμενο κοπάδι, κάτ' ὁ Κάσιος
 Νὰ κάμει, ποῦ τὸν τόπο θὰ προσβάλει.
 Μὰ νὰ τοι!— Ἄν βεβαίωσε τὸ δνειρό μου
 Ἡ ἐβγῆση, τὸ πλοῖο μου θ' ἀρμενίσει,
 Μ' ἀνεμο καὶ μὲ ρέμα, δπου θελήσει.

Ἐπάρχεται ὁ Κάσιος, καὶ μαζὴ του ὁ Μοιτάνος,
 ἀρχόντοι κ' ἓνας ὑπρέτης μὲ κρασί.

ΚΑΣ. Μὰ τὸ Θεό, μοῦ δῶσαν ἀπὸ τώρα μία στάμνα.

ΜΟΝΤ. Ἦταν μικρὴ τὸ ὀρκίζομαι. Ὅχι περισσό-
 τερο ἀπὸ μισὸ καρτοῦτσο, ἔσο εἶναι ἀλήθεια ποῦμαι
 στρατιώτης.

ΓΙΑΓ. Φέρε κρασί, αἰ. Τραγουδάει.

Ὡ! κι' ἄς συντρινίξει, τσοῦγγρα, τσοῦγγρα, τὸ λαγῆνι
 Ἄς συντρινίξει, τσοῦγγρα, τὸ λαγῆνι,
 Ἡ ζωὴ εἶναι πιθαμὴ,
 Κι' ὁ στρατιώτης μία ψυχὴ,
 Κι' ὁ στρατιώτης γι' αὐτὸ ἄς πίνει.

Φέρτε κρασί, παιδιὰ.

ΚΑΣ. Ἐξάιρετο τραγοῦδι, μὰ τὸ Θεό.

ΓΙΑΓ. Τέμαθα στὴν Ἀγγλία ἔπου, στὴν ἀλήθεια,
 εἶναι δυνατοὶ πιστάδες. Οἱ Δανοὶ σας, οἱ Γερμανοὶ σας
 καὶ οἱ κοιλαράδες σας οἱ Ὀλλανδοὶ—Πιέτε, αἰ!—δὲν
 εἶναι τίποτα μπρὸς στοὺς Ἀγγλους σας.

ΚΑΣ. Ὁ Ἀγγλος σου εἶναι λοιπὸν τόσο μάστοργς
 στὸ πιτό του;

ΓΙΑ. Ἀκοῦς! Σοῦ πίνει μ' εὐκολία τὸ Δανὸ ὡς ποῦ
 σοῦ τότε ρίχνει νεκρόνε σου καταβάλλει τὸν Ἀλα-
 μάνο σου χωρὶς νὰ ιδρώσει· κάνει τὸν Ὀλλαντὸ σου
 νὰ ξεράσει πριχοῦ γιομίσει ἡ δευτέρη ἡ στάμνα.

ΚΑΣ. Στὴν ὕγεια τοῦ στρατηγοῦ μας!

ΜΟΝΤ. Κ' ἐγὼ κατόπι σου! Στὴν ὕγιά του.

ΓΙΑΓ. Ὡ γλυκεῖά μου Ἀγγλίκα. Τραγουδάει.

Ὁ βασιλιάς ὁ Στεφανῆς
 Ἄρχοντας ἦταν εὐγενής,
 Κ' εἶχε βρακκιά ποῦ μοναχὰ
 Στοιχίζαν τρία σελίνια.
 Μὰ τᾶβροισκε πολὺ ἀκριβὰ
 Τυῖα ἀλάκερα φαρδίνια,
 Κ' εἶπε γιὰ τοῦτο ὁ βασιληᾶς
 Τοῦ ράφτη του: «εἶσαι μασκαρᾶς!»

Ἦτανε ρήγας εὐγενής;

Καὶ ξακουστὸς ὁ Στεφανῆς,
 Κ' ἐδὺ μπροστά του εἶσαι μικρός;
 Μικρὸ εἶναι τῶνομά σου,
 Εἶναι τοῦ τόπου χαλασμός

Ἡ περηφάνεια, στάσου
Στὴ θέση σου καὶ μὴ ντραπείς
Παλιὰ χαρβάλια νὰ φορεῖς.

Φέρτε κρασί, αἱ!

ΚΑΣ. Ἄ, τοῦτο τὸ τραγούδι εἶναι πλιὸ ἐξαιρετο
ἀκόμα ἀπὸ τᾶλλο.

ΓΙΑΓ. Θέλεις νὰ τὰκούσεις ξανά;

ΚΑΣ. Ὅχι: γιὰτὶ ἐμένα μου φαίνεται ἀνάξιος τῆς
θέσης του ἐκείνος ποὺ κάνει αὐτὰ τὰ πράγματα. Ναι, ὁ
θεὸς εἶναι ἀπάνου ἀπ' ἔλα καὶ ὑπάρχουν ψυχὲς ποὺ
πρέπει νὰ λυτρωθοῦν καὶ ὑπάρχουν ψυχὲς ποὺ δὲν
πρέπει νὰ λυτρωθοῦν.

ΓΙΑΓ. Εἶναι ἡ ἀλήθεια, ὑπασπιστή μου.

ΚΑΣ. Γιὰ τὸ μέρος μου, χωρὶς νὰ προσβάλω τὸ
στρατηγὸ, κι' οὔτε κανέναν ἄνθρωπο ἀξίας, ἐγὼ ἐλ-
πίζω νὰ λυτρωθῶ.

ΓΙΑΓ. Καὶ γὼ τὸ ἴδιο, ὑπασπιστή.

ΚΑΣ. Ναι, ἀλλὰ μὲ τὸ θέλημά σου, ὄχι πρῶτα
μου. Ὁ ὑπασπιστὴς πρέπει νὰ λυτρωθεῖ πρῶτα ἀπὸ
τὸ φλαμπουριάρι. Ἄς μὴ μιλήσουμε πλιὰ γι' αὐτό,
κι' ἄς γύρουμε στὲς δουλειές μας. Ἄφες ἡμῖν τὰ θφει-
λήματα ἡμῶν. Κύριοι, ἄς ἴδουμε τὰ θελήματά μας.
Μὴ στοχαστεῖτε, κύριοι, πῶς εἶμαι μεθυμένος αὐτὸς
εἶναι ὁ φλαμπουριάρις μου τοῦτο τὸ δεξί μου χέρι
καὶ τοῦτο τὸ ζερβὶ μου τώρα δὲν εἶμαι μεθυμένος.
Μπορῶ καλὰ νὰ σταθῶ ὀρθὸς καὶ μπορῶ νὰ μιλῶ ἀρ-
κετὰ καλὰ.

ΟΛΟΙ. Πάρα πολὺ καλὰ.

ΚΑΣ. Πολὺ καλὰ, αἱ! Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ πι-
στεύετε πῶς εἶμαι μεθυμένος.

Φεύγει.

MONT. Πάμε στὸ κάστρο, κύριοι, τοῖς σκοποῦς
Ν' ἀλλάξουμε.

ΓΙΑΓ. Τὸν εἶδατε τὸ νέο.

Πῶφυγε τώρα; Εἶναι στρατιώτης ἀξιος
Σιμὰ καὶ σ' ἔβαν Καίσαρα νὰ στέκει
Καὶ νὰ προστάζει. Ἀλλὰ τὸ ἐλάττωμά του
Τὸ εἶδατε κ' εἶναι αὐτὸ τῆς ἀρετῆς του
Ἡ νύχτα, ποὺ τὸ μακρὸς της εἶναι ὁμοιο
Μὲ τῆς ἡμέρας. Κρίμα γιὰ τὸ νέο!
Ἀλλὰ φοβοῦμαι πῶς ἡ ἐμπιστοσύνη,
Ποῦ τῶχει ρίξει ὁ Ὀθέλλος, τὸ νησί,
Σὲ μιὰ ἀσκημὴ ὄρα ποὺ ἄρρωστος θε νάναι,
Θὰ συντράξει.

MONT. Μὰ ἔτσι εἶναι συχνά;

ΓΙΑΓ. Πάντοτε αὐτὸ εἶναι ὁ πρόλογος τοῦ ὕπνου του
Ναι, στὸ ρολόγι: δυὸ φορές τὲς ὥρες
Ἄγρυπνος βλέπει νὰ περνοῦν οἱ δεῖχτες.
Τὴν κλίνη, ἂν τὸ πιετὸ δὲν τοῦ λιχνίξει.

MONT. Θάταν καλὸ νὰ τῶξερε ὁ στρατάρχης.

Ἴσως νὰ μὴν τὸ βλέπει, ἢ συμπαθαίει
Τὲς ἀρετὲς ποὺ δείχνονται στὸν Κάσσιο
Ἡ καλή του ἡ καρδιά, καὶ κλειὰ τὰ μάτια
Γιὰ τὰ ἐλαττώματά του. Δὲν εἶν' ἔτσι;

Ἔρχεται ὁ Ροδριῆος.

ΓΙΑΓ. (Κατὰ μέρος στὸ Ροδριῆο). Αἱ Ροδριῆο, δὲν τοῦ
πῶς κατόπι;

Φεύγει ὁ Ροδριῆος.

MONT. Κ' εἶναι μεγάλο κρίμα ποὺ ὁ καλὸς

Ὁ Μαῦρος θέσει τέτοια, καθὼς εἶναι
Τοῦ τοποτηρητῆ, τὴν κιντυνεύει
Στὰ χέρια ἐνοῦ ποὺ μέσα του τὸ πάθος

Ἔχει ριζώσει. Θάταν τίμια πράξη
Νὰ εἶπει κανεὶς αὐτὰ τοῦ Μαῦρου.

ΓΙΑΓ. Ἐγὼ ὄχι!

Μηδὲ καὶ γιὰ ἔλο τῶμορφο νησί σας.

Ἐγὼ ἀγαπᾶω τὸν Κάσσιο καὶ θὰ κάμω

Ὅ,τι μπορῶ γιὰ νὰ τονὲ γιαιτρέψω.

Μὰ ἀκοῦστε, ἀκοῦστε: Θόρυβος.

ΜΙΑ ΦΩΝΗ (ἀπὸ μέσα). Βοήθεια!

Ἔρχεται ὁ Κάσσιος κυνηγῶντας τὸ Ροδριῆο.

ΚΑΣ. Παληάνθρωπε!

MONT. Τί τρέχει, ὑπασπιστή;

ΚΑΣ. Τὸ χρέος μου θὰ μοῦ μάθει ἕνας χαμένος;

Λιανὰ θὰ τόνε κάμω ὡς νὰ χωρέσει

Μέσα σὲ μιὰ βεργόπλεχτη μπουκάλα.

ΡΟΔΡ. Γιγίξε με!

ΚΑΣ. Φαφλατίζεις, κατεργάρη! (Τόνε δέρνει).

MONT. Καλέ μου ὑπασπιστή! (Τόνε βασταίει). Παρα-

Κύριε, τὰ χέρια κράτησε. [καλῶ σε,

ΚΑΣ. Ἄφησέ με

Νὰ φύγω, κύριε, ἀλλοιῶς θὰ σοῦ χαλάσω

Τὰ μούτρα!

MONT. Σύρε, ἐσὺ εἶσαι μεθυμένος.

ΚΑΣ. Μεθυμένος! (Πιάνονται).

ΓΙΑΓ. (Κατὰ μέρος στὸ Ροδριῆο). Πήγγαινε λέω, καὶ
[φώνηξε ἀνταρσία!

Φεύγει ὁ Ροδριῆος.

Καλέ μου ὑπασπιστή!—Ὁμίμενα, Κύριοι!

Βοήθεια!—Ἵπασπιστή!—Μοντάνο! Κύριε!

Βοήθεια!—Ἀληθινὰ καλοὶ φρουροὶ εἶναι!

Μὰ τώρα ποιὸς σημαίνει τὴν καμπάνα;

Ὁ διάολε! ἡ χώρα θενα ἀνταρτισταί.

Ἄχ στάσου, ὑπασπιστή, γιὰ τὸ Θεό!

Θὰ ντραπιαστεῖς γιὰ πάντα!

Ἔρχεται ὁ Ὀθέλλος καὶ ἡ ἀκολουθία του

ΟΘΕΑ. Ἐδῶ τί τρέχει;

MONT. Χριστέ! Εἶμαι πληγωμένος, σκοτωμένος!

Αιγοθυμαίει.

ΟΘΕΑ. Σταθεῖτε, ἂν ἀγκυπᾶτε τὴ ζωή σας.

ΓΙΑΓ. Αἱ στάσου, ὑπασπιστή, Μοντάνο, Κύριοι!

Τὸ χρέος σας καὶ τὴ θέση σας ξεχνᾶτε;

Σταθεῖτε ὁ στρατηγὸς σας σὰς μιλεῖ,

Εἶναι ντροπή! σταθεῖτε!

ΟΘΕΑ. Τί εἶναι αὐτά;

Καὶ ποῖα εἶναι ἡ αἰτία; Γινήκαμε ἐμεῖς Τοῦρκοι,

Καὶ στὸν ἑαυτὸ μας τώρα κάνουμε δ,τι

Ὁ Θεὸς δὲν ἔχει ἀφήσει νὰ μᾶς κάμουν
 Οἱ Ὀθωμανοὶ! Σὰ χριστιανοί, ντραπεῖτε!
 Ὁ βάρβαρος ὁ πάταγος ἀς πάψει.
 Ὅπου πρωτοσπαράξει κι' ἔπου ἀφήσει.
 Νὰ τὸν κυριέψει ἢ λύσσα, ξευτελίξει.
 Ὁ ἴδιος τῆ ζωῆ του θὰ πεθάνει.
 Στὸ πρῶτο κίνημά του. Τὴν κερπάνα
 Τῆ φοβερῆ σιγάστε, ἀναστατόνει.
 Καὶ ξετρελλαίνει: τὸ νησί. Τί τρέχει;
 Ἄχ τίμει, Γιάγο, ἐσύ, ποῦ ἀπὸ τῆ λύπη
 Φλίνεσαι πεθαμένος, μίλειε:—ποιὸς
 Ἄρχισε;—στὴν ἀγάπη σου σὲ ὀρκίζω.
 ΓΙΑΓ. Δὲν ξέρω. Ὡς τούτην τῆ στιγμή ἦταν ὄλοι
 Ἄδερφωμένοι: ὡς τούτην τῆ στιγμή
 Γλυκὰ μιλοῦσαν σὰ γαμπρὸς καὶ νύφη
 Ποῦ γδόνονται καὶ πᾶνε στὸ κρεβάτι.
 Κ' ἔπειτα, τούτην τῆ στιγμή σὰ νὰ
 Τοὺς εἶχε ἀπομωράνει ἐνας πλανήτας,
 Ἄστραψαν τὰ σπαθιά κι' ἀνάμεσὸ τους
 Λαδῶθηκαν, σὲ τράκο αἱματερό.
 Δὲν εἴμπορῶ νὰ εἰπῶ καθόλου ποιά ἦταν
 Τῆς ἀνοούσιας τῆς ἐριδας ἢ αἰτία,
 Καὶ κάλλιο, δοξασμένα, νὰ εἶχα χάσει.
 Τὰ πόδια ποῦ ἐδῶ μ' ἔφεραν, στὴ μάχη.
 ΟΘΕΑ. Πῶς ξέχασες, Μιχάλη, τὸν ἐκυτό σου;
 ΚΑΣ. Συμπάθα, νὰ μιλήσω, δὲ μπορῶ.
 ΟΘΕΑ. Μοντάνο, ἐσύ ἴσους πᾶντα ταχτικὸς,
 Καὶ ἦ ἴσχυι τῆς νεότητος σου ἀξιοπρέπεια
 Ἦταν γνωστὴ στὸν κόσμον. Εἶναι μεγάλο
 Τῆνομά σου στῶν φρόνιμων τὸ στόμα.
 Γιὰ ποιὸν αἰτία νὰ ξευτελίσεις ἔτσι:
 Τῆ φήμη σου, νὰ χάσεις τὸ ἄκουσμά σου
 Καὶ νὰ ἀποχτήρεις ὄνομα ξενόχτη;
 Ἀπάντησέ μου!
 ΜΟΝΤ. Τιμημένε Ὀθέλλο,
 Βαρειὰ εἶμαι λαδωμένος, μὰ μπορεῖ
 Ὁ Γιάγος, ποῦ τὸν ἔχεις φλαμπουριάρι,
 Νὰ σοῦ μιλήσει (κι' ἔτσι οἰκονομῶ
 Τὰ λόγια ποῦ μοῦ δίνουν τώρα κόπο),
 Ὅλα ὅσα ξέρω. Μὰ δὲν ξέρω ἀπόψε
 Νᾶκμα ἢ νὰ εἶπα ἐγὼ κκὸ κανένα,
 Ἐχτὸς ἂν εἶναι κάποτε ἀδικία
 Τὸ νὰ σπλαχνίξεται ἕνας τὸν ἑαυτοῦ,
 Κι' ἀμάρτημα, ἂν ἦ βιά τὸν ἀπηχίσει,
 Τὸ νὰ ὑπερασπιστεῖ.
 ΟΘΕΑ. Μὰ τὴν ἀλήθεια,
 Τὸ αἶμα μου ὀλονένα τώρα ἀρχίζει
 Τὴν ὀδηγήτρα σκέψη νὰ νικᾷει,
 Καὶ πιασίζει τὸ πάθος, ποῦ θολώνει
 Τὸ μυαλό μου, τὸ ὄρομο νὰ μοῦ δεῖξει.
 Ἄν κινηθῶ, ἢ ἂν μοναχὰ σηκώσω
 Αὐτὸ τὸ χέρι, ὁ πλιὸ κκλήτερός σας
 Χάμου θὰ ξεπλωθεῖ τιμωρημένος.
 Θέλω νὰ μάθω ἐγὼ ποιὸς ἔχει ἀρχίσει
 Τὸ μάλλωμα, ποιὸς τοῦδωκε ἀφορμή.

Καὶ κείνος ποῦ βρεθεῖ κριματισμένος,
 Καὶ διδυμὸς μου ἂν εἶναι ἀπὸ μιὰ μάννα,
 Μὲ χάνει.—Τί; ἐδῶ μέσα, σ' ἕνα κάστρο
 Ἄνταριασμένο ἀκόμα, ἐνῶ ἡ καρδιά
 Ὅλου τοῦ κόσμου εἶναι γιομάτη φόβο,
 Νὰ πιάνεστε μονάχοι, συνατοὶ σας,
 Τῆ νύχτα, ἐνῶ φρουροὶ εἴσαστε τῆς τάξης,
 Στὸ φυλακεῖο; Μὰ αὐτὸ εἶναι τρομερό!
 Γιάγο, ποιὸς ἔχει ἀρχίσει;
 ΜΟΝΤ. Ἄν μαρτυρήσει;
 Περισσότερα ἢ πλιὸ λίγα ἀπ' τὴν ἀλήθεια,
 Γιατὶ τὸν ἔχεις σύντροφο καὶ φίλο.
 Δὲν εἶσαι ἐσὺ στρατιώτης!
 ΓΙΑΓ. Μὴ μὲ γρίζεις
 Στὰ φυλλοκάρδια! Κάλλιο ἀπὸ τὸ στόμα
 Τῆ γλώσσα μου θεὸ νάκοδα, παρὰ
 Κακὸ νὰ εἰπῶ γιὰ τὸ Μιχάλη Κάσσιο.
 Μὰ βέβαιος εἶμαι πῶς δὲ θὰ τοῦ φέρω,
 Λέγοντας τὴν ἀλήθεια, καμιά βλάβη.
 Τὸ πρᾶμα, στρατηγέ μου, ἐστάθηκε ἔτσι:
 Εἶχα κουβέντα ἐγὼ μὲ τὸ Μοντάνο,
 Καὶ νὰ σου κάποιος ἔρχεται, «βοήθεια»
 Φωνάζοντας, κατόπι του κι' ὁ Κάσσιος,
 Μὲ τὸ σπαθὶ γυμνὸ, ἀποφασισμένος
 Νὰ ξεθυμᾷ ἀπάνου του Κύριέ μου,
 Σιμόνει εὐτὸς τὸν Κάσσιο αὐτὸς ὁ Κύριος
 Καὶ τὸν παρκαλεῖ νὰ σταματήσει.
 Κ' ἐγὼ κατόπι ἐρίχτηκα στὸν ἄλλον.
 Ποῦ ἐφώνηξε, γιὰ νὰ μὴν ἀνταριάσει,—
 Καθὼς κι' ἔλα ἐσυνέβηκε—τῆ χώρα
 Μὲ τὰς φωνές. Μὰ αὐτὸς γοργὸς στὰ πόδια
 Μοῦ ξέφυγε. Κ' ἐγὼ τὸ γλιγωρότερο
 Ἐνάγυρα, γιατί ἄκουσα νὰ πέφτουν
 Καὶ νὰ βροντᾶν οἱ σπάθες, καὶ τὸν Κάσσιο
 Ποῦ βλαστημοῦσε, ἐνῶ ποτὲ ὡς ἀπόψε
 Δὲν ἄκουσα ἀπ' τὸ στόμα του βλαστήμια.
 Φτάνοντας—καὶ δὲν ἄργησα καθόλου—
 Τοὺς εἴρηκα πιασμένους, ἐτρουπιῶνταν
 Κ' ἐκόβονταν, καθὼς ἦταν ἀκόμα
 Σὰν ἦρθες καὶ τοὺς χώρισες ὁ ἴδιος.
 Δὲν εἴμπορῶ περισσότερο νὰ εἰπῶ
 Μὰ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἄνθρωπος: ξεχνᾷει.
 Κάποτε κι' ὁ καλῆτερός τὸ χρέος.
 Ναὶ ὁ Κάσσιος τὸν ἀδίχησε λιγάκι,
 Καθὼς χτυποῦν οἱ ἄνθρωποι στὸ θυμὸ τους
 Ἐκαίτους ποῦ τοὺς θέλουν τὸ καλὸ,
 Μὰ βέβαια ἐγὼ πιστεύω πῶς κι' ὁ Κάσσιος
 Θάλαβε ἀπ' τὸ φευγάτον προσβολῆ
 Βαρειὰ, ποῦ ἡ ὑπομονὴ του δὲ μποροῦσε
 Νὰ τῆ βραστάει!
 ΟΘΕΑ. Γιάγο, ἐγὼ τὸ ξέρω.
 Ἡ καλωσύνη κι' ἡ τιμιότητά σου
 Μικραίνουν τὸ κκὸ γιὰ νὰ ἀλαφρώσουν
 Τὸν Κάσσιο.—Κάσσιο, σ' ἀγαπᾶω, μὰ ἐσὺ
 Δὲν πρέπει νάσαι πλιὰ ἀξιωματικὸς μου.

Ξανάρχεται ἡ Δεσδεμόνα με τὴν ἀκολουθία της.

Κοίτα ! ἡ γλυκειά μου ἡ ἀγάπη ἔχει ξυπνήσει! —
Μὲ σένα, ἕνα παραδειγμα θὰ δώσω.

ΔΕΣΔ. Τί τρέχει;

ΟΘΕΛ. Τώρα ἠσούχασαν τὰ πάντα.

Ἄμε, ψυχὴ μου, πάλι στὸ κρεβάτι.

Κύριε, θὰ σοῦ γιατρέψω τὲς πληγές σου

Ἵδιος πάρετέ τον ἀπὸ ἐδῶ!

Παίρνουν τὸ Μοντάνο.

Φρόντισε, Γιάγο, γιὰ τὴ χώρα κι' ἔσους

Ἄνταρξαε ἡ βαβούρα, ἠσούχασέ τους.

Ἄς πάμε, Δεσδεμόνα, αὐτὴ εἶναι ἡ ζήση,

Τοῦ στρατιώτη. Ἕνα μάλλωμα συχνὰ

Ἄπ' τὸ γλυκὸ κοιμήσι τὸν ξυπνᾶ.

Ὅλοι φεύγουν ἐκτὸς τοῦ Γιάγου καὶ τοῦ Κάσιου.

ΓΙΑΓ. Εἶσαι λαθωμένος, ὑπασπιστή;

ΚΑΣ. Χειροῦργος πλιὰ δὲ με γιατρεύει.

ΓΙΑΓ. Ὁ Θεὸς φυλάξει!

ΚΑΣ. Τῶνομά μου, τῶνομά μου, τῶνομά μου! Ἐ-
χασα τὸ ἀθάνατο μοιράδι τοῦ ἑαυτοῦ μου, κι' ἔτι μου
ἀπόμεινε εἶναι ζωϊκό. Τῶνομά μου, Γιάγο, τῶνομά μου!

ΓΙΑΓ. Ὅσο εἶναι ἀλήθεια πῶς εἶμαι τίμιος ἄνθρω-
πος, ἐπίστευα πῶς εἶχες λάθει κάποια σωματικὴ πλη-
γὴ. Στὸ σῶμα βέβαια ὑπάρχει ἀστυγὴ περισσότερη
παρὰ σὲ ὄνομα. Τὸ ἄκουσμα εἶναι μιὰ τιποτένια πολὺ
κάλπικη ψευτιά, ποῦ συχνὰ τὸ λαθαίνει κανεὶς χωρὶς
νὰ τὸ ἀξίζει καὶ τὸ χάνει χωρὶς νὰ φταίει. Δὲν ἔχασες
καθόλου τὸ ἄκουσμά σου, ἀν ὁ ἴδιος δὲ νομίζεις πῶς
ἔχεις χάσει κάτι. Ἄνθρωπε, ὑπάρχουν τρόποι γιὰ νὰ
ξανακερδίσεις τὴν εὐνοια τοῦ στρατηγοῦ! Σ' ἐδιώξε
τώρα στὴ χολή του, μὰ σ' ἐτιμώρησε ἀπὸ πολιτικὴ
περισσότερο παρὰ ἀπὸ κακοσύνη, ὡς καθὼς δέρνει
κανεὶς ἕνα σκύλο, χωρὶς νὰ φταίξει, γιὰ νὰ σκιάξει
ἕνα τυραννικὸ λιοντάρι. Ξαναπαρκαλέσέ τον καὶ
θάναι δικός σου.

ΚΑΣ. Καλῆτερα τὸν παρακλῶ νὰ με καταφρονέ-
σει, παρὰ νὰ γελάσω ἕναν τόσο καλὸν ἀρχηγὸ, κάνον-
τάς τον νὰ πάρεῖ ἕναν τόσο ἀχρηστο, τόσο μεθύστακα
καὶ τόσο ἀνεμυαλον ἀξιωματικὸ, μεθύστακα; ποῦ νὰ
μιλεῖ σὰν παπαγάλος, νὰ τσακόνεται, νὰ μεγαλοπιάν-
εται, νὰ βλαστημάει καὶ νὰ κουδεντιάζει φαντασμένα
ἀνοησίες με τὸν ἴδιο του τὸν ἴσκιον; — Ὡ ἐσὺ ἀθώ-
ρητο σπέρτο τοῦ κρασιοῦ, ἀν ὄνομα δὲν ἔχεις γιὰ νὰ
γνωρίζεσαι, ἄς σὲ κρᾶζουμε διάβολο!

ΓΙΑΓ. Τί λογγὴς ἄνθρωπος ἦταν αὐτὸς ποῦ τὸν ἐκυ-
νηγοῦσες με τὸ σπαθί; τί σοῦχε κάμει;

ΚΑΣ. Δὲν ξέρω.

ΓΙΑΓ. Ἀλήθεια;

ΚΑΣ. Θυμοῦμαι ἕνα σωρὸ πράματα, μὰ ξάστερα
τίποτα ἕνα μάλλωμα, μὰ τὴν αἰτία καθόλου. — Ἄχ Θεέ!
νὰ βάζουν οἱ ἄνθρωποι ἕναν ἔχτρο στὸ στόμα τους
γιὰ νὰ τοὺς κλέφτει τὸ μυαλό! Νὰ γινόμεστε μοναχοί

μας με χαροκόπια, γλέντια, ξεφαντώματα καὶ χειρο-
κροτήματα, ζωντόβολα!

ΓΙΑΓ. Μὰ τώρα εἶσαι, πὲς καλὰ. Πῶς ἐκατάφερες
νὰ συνέρθεις ἔτσι γλίγωρα;

ΚΑΣ. Ἐβουλήθηκε ἡ διαβόλισσα ἡ μέθη νὰ κάμει
τόπο στὴ διαβόλισσα τὴν ὀργή. Τὸ ἕνα ἐλάττωμα μου
διώχνει τὸ ἄλλο γιὰ νὰ με κάμει νὰ καταφρονᾶω τέ-
λεια τὸν ἑαυτό μου.

ΓΙΑΓ. Ἐλα, ἔλα, εἶσαι πάρα τρομερὸς ἠθικολό-
γος. Ἡ ὄρα, τὸ μέρος, ἡ κατὰστασι ἡ τωρινὴ τοῦ
τόπου θὰ μπορούσαν νὰ με κάμουν νὰ ἐπιθυμήσω νὰ
μὴν εἶχε γένει αὐτό. Μὰ ἀφοῦ ἐγίνηκε ἔτι ἐγίνηκε,
διόρθωσέ το γιὰ τὸ καλὸ σου.

ΚΑΣ. Θὰ τοῦ ζητήσω πάλι τὴ θέση μου, αὐτὸς θὰ
μὲ πεῖ μεθύστακα. Μὰ κι' ἀν εἶχα ὄσα στόματα ἔχει ἡ
Ἰδρα, τέτοια ἀπάντησι θὰ μοῦ τὰ σφάλιζε ὄλα. Νὰ
εἶμαι τώρα ἄνθρωπος φρόνιμος, σιγὰ σιγὰ νὰ γένομαι
τρελλὸς καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ ζωντόβολο! Ὡ θάμα!
Κάθε περισσὸ ποτήρι εἶναι κατακρημένο καὶ συστα-
τικό του εἶναι διάλογος.

ΓΙΑΓ. Ἐλα, ἔλα, τὸ καλὸ κρασί εἶναι ἕνα καλὸ
σπιτίσιο διαβολάκι, ὅταν ξέρει κανεὶς νὰ τὸ μεταχει-
ρίζεται. Μὴν τὸ κκοφονάζεις τόσο. Καί, καλέ μου
ὑπασπιστή, πιστεύεις, στοχάζομαι, πῶς σ' ἀγαπάω.

ΚΑΣ. Σοῦ τὸ ἀπόδειξα ἀρκετά, κύριε! — Ἐγὼ με-
θυσμένος!

ΓΙΑΓ. Μπορεῖς νάσαι καὶ σὺ, ὅπως καὶ κάθε ἄλλο
ζωντανό, μεθυσμένος, ἄνθρωπε. Νὰ σοῦ εἶπῶ τί νὰ
κάμεις; Ἡ γυναικα τοῦ στρατηγοῦ μας εἶναι τώρα ὁ
στρατηγός. Κι' αὐτὸ μπορῶ νὰ τὸ εἶπῶ με τὴ βία,
ποῦ αὐτὸς ἀφιερῶθηκε στὸ θαυμασμό, στὴ θεωρίᾳ καὶ
στὴ λατρεία τῆς ὀμορφιάς της καὶ τῆς ἀρετῆς της.
Ἐλεύτερα ξεμολογήσου σὲ κείνην, καὶ με ἐπιμονή
ζήτησε τὸ βόηθειο της γιὰ νὰ ξαναλάσεις τὴ θέση
σου. Ἡ καρδιά της εἶναι τόσο ἐλεύτερη, τόσο καλῆ-
τόσο πρόθυμη, τόσο ἀγαθὴ, ποῦ στὴν κκοσύνη της,
θεωρεῖ κκοσύνη, τὸ νὰ μὴν κάμει περισσότερο ἀπ'
ἔτι τὴν παρακαλοῦν. Ἐρεψέ της νὰ γιατρέψει τὸ
τάκισμα ποῦ σὲ χωρίζει ἀπὸ τὸν ἄντρα της, καὶ
στοιχηματίζω τὴν κατὰστασὴ μου μ' ὄσο λίγο θέλεις,
πῶς ἡ χαλάστρα αὐτὴ θὰ κάμει πάλι τὴν ἀγάπη πρὸ
δυνατὴν ἀπὸ πρῶτα.

ΚΑΣ. Καλὰ με ὀρηγεύεις.

ΓΙΑΓ. Καί, σοῦ δίνω τὸ λόγο μου, ἀπὸ ἀληθινὴ ἀ-
γάπη καὶ τίμια κκοσύνη.

ΚΑΣ. Σοῦ τὸ πιστεύω. Κι' αὔριο τὴν αὐγὴ θὰ πάω
νὰ παρακαλέσω τὴν ἐνάρετη Δεσδεμόνα νὰ μεσιτέψει
γιὰ ἐμένα. Εἶμαι ἀπελπισμένος, ἀν ἡ Τύχη με ἀπο-
κλείσει ἐδῶ.

ΓΙΑΓ. Ἐχεις δίκιο. Καλὴ νύχτα, ὑπασπιστή. Πρέ-
πει νὰ πάω στὴ φρουρά.

ΚΑΣ. Καλὴ νύχτα, τίμιε Γιάγο! (Φεύγει).

ΓΙΑΓ. Καὶ ποῖος θὰ εἶπει πῶς διδούλος ἐγὼ εἶμαι,
Ἄφοῦ σωστὴ καὶ τίμια ὀρηγνεῖα δίνω
Ποῦ λογικὴ τὴ βρίσκει ὁ νοῦς, κι' ἀφοῦ,

Γιὰ νὰ ξενακερδίσει αὐτὸς τὸ Μαῦρο,
 Τοῦτον τὸ δρόμο πρέπει ν' ἀκολουθήσει ;
 Εἶναι εὐκολο πολὺ νὰ μπλακώτει
 Τὴν πρόθυμη καρδιά τῆς Δεσδεμόνας
 Γιὰ κάθε τίμια ὑπόθεση, γιατί
 Τόσο καλόκαρδη εἶναι καὶ γενναία
 Ὅσο πλουσιόδωρα εἶναι τὰ Στοιχεῖα. —
 Παιγνίδι εἶναι γι' αὐτήνε νὰ κερδήσει
 Τὸ Μαῦρο. — Ἀρνιέται καὶ τὸ δάφτισμά του,
 Ὡς καὶ τὸ χρίσμα κι' ἄλλα τὰ μυστήρια
 Ποῦ τὸν ἐξαγοράσαν ἀπ' τὸ κριμ,α,
 Τί τόσο μπερδεμένη εἶναι ἡ ψυχὴ του
 Στὸν ἔρωτά της, ποῦ ἔτι τῆς ἀρέσει.
 Αὐτὴ μπορεῖ νὰ κάνει ἢ νὰ ξεκάνει
 Στὸν τρόπο ποῦ ἡ ὄρεξή της τὸ Θεὸ
 Θὰ πιᾶζει μὲ τὸ ἀδύνατο μυαλό του. —
 Αοιπὸν εἶμαι ἐγὼ διάβολος, γιατί
 Στὸν Κάσσιο δίνω ὀρμήνεια νὰ τραβήξει.
 Τὸ σκόπιμο τὸ δρόμο, ποῦ ἴσως ἴσως
 Θὰ νὰ τὸν ὀδηγήσει στὸ καλὸ του ;
 Εὐλάβεια καταχτόνια ! Ὅταν σταφνίζου
 Τὰ πλιὸ μαῦρα τὰ κρίματα οἱ διαδόλοι,
 Δοκιμάζου μὲ οὐράνιες φαντασίες,
 Κι' αὐτὸ καὶ γὼ τὸ κάνω ! γιατί, ἐνῶ
 Τῆ Δεσδεμόνα ὁ τίμιος ὁ τρελλὸς
 Θὰ νὰ παρακαλεῖ νὰ τοῦ διορθώσει.
 Τὴν τύχη του κι' αὐτὴ θὰ ρητορεύει.
 Μπροστὰ στὸ Μαῦρο, ἔσο μπορεῖ, γιὰ κείνον,
 Ἐγὼ θὰ χύσω τοῦτο τὸ φαρμάκι.
 Στ' αὐτὴ του : Ἐκείνη θέλει νὰ τοῦ δώσει.
 Τῆ θέση του ξανά γιὰ νὰ χορταίνει
 Τῆς σάρκας της τὴν ὄρεξη. Κ' ἔτσι ὅσο
 Περισσότερο θὰ πάσκει νὰ τοῦ κάμει.
 Καλὸ, τόσο περισσότερο τὴν πίστη,
 Πῶχει γι' αὐτήνε ὁ Μαῦρος, θὰ σαλεύει.
 Κ' ἔτσι θὰ γένοι πίσσα ἢ ἀρετὴ της.
 Κι' ἀπὸ τὴν καλωσύνη της τὸ δίχτυ.
 Ποῦ ἔλους θὰ τοὺς μπερδέψει, θὰ νὰ πλέξει.

Ξανάρχεται ὁ Ροδριγος.

Τί εἶναι Ροδριγε ;

ΡΟΔΡ. Ἐατρέχομαι ἐδὼ στὸ κυνήγι, ὄχι σὰ λαγων-
 νικὸ ποῦ κυνηγᾷ, μὰ σὰ ζαγάρι περσευούμενο μέσα
 στὸ σκυλομανιό. Τὰ χρήματά μου ἐτέλειωσαν, πές.
 Ἀπόψε ἐδάρθηκα πάρα πολὺ καλά, καὶ τὸ τέλος στο-
 χάζομαι θᾶναι, ποῦ θάχω ἀποχτήσει μὲ τὰ βᾶσανά
 μου περισσότερη πράξη, κ' ἔτσι χωρὶς χρήματα καθό-
 λου καὶ μὲ λίγῳ πλειότερο μυαλὸ θὰ ξεναγύρω στὴ
 Βενετία.

ΓΙΑΓ. Πόσο φτωχοὶ εἶναι ἐκείνοι ποῦ δὲν ἔχουν
 Ἵπομονή ! — Μπορεῖ νὰ γιαιτρευτεῖ
 Ἄλλοιῶς ποτέ, παρὰ σιγά, ἢ πληγή !
 Μὲ τὸ μυαλὸ δουλεύουμε, τὸ ξέρεις,
 Κι' ὄχι μὲ μαγικά, καὶ τὸ μυαλὸ
 Χρειάζεται καιρὸ καὶ χασομέρια.

Δὲν πᾶει καλὰ τὸ πράμα ; Σ' ἔχει δειρεῖ
 Ὁ Κάσσιος ; Μὰ γι' αὐτὸν τὸ λίγον πόνου
 Ἐσὺ τώρα ἐκκαθαίρεςες τὸν Κάσσιο
 Λαμπρὰ ἐπροκόψαν ξάγγαντα στὸν ἥλιο
 Καὶ οἱ ἄλλες οἱ δουλειές μας ὡς τὰ τῶρα,
 Πρέπει ὅμως οἱ κερποὶ ποῦ πρώτοι ἀνοῦνε
 Νὰ πρωτωρμάζου κι' ἄλλα. Φχαριστήσου
 Γιὰ τὴ στιγμὴ. — Χαράζει, μὰ τὸν ὄρθρο ! —
 Μικρὲς κάνουν νὰ φαίνονται τὲς ἄρες
 Ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἐνέργεια, ἀποτραβήξου
 Καὶ πήγαινε ἐκεῖ πῶκαμες κονάκι.
 Ἄμε σοῦ λέω, στερνότερα μιλοῦμε
 Περισσότερο. Δὲ φεύγεις ; (Φεύγει ὁ Ροδριγος). Τώρα
 (πρέπει:

Δυὸ πράματα νὰ γένουν : νὰ κινήσει
 Γιὰ τὸν Κάσσιο ἡ γυναίκα μου τὸ σπλάχνο ;
 Τῆς κυρᾶς της — καὶ θένα τῆς τὸ εἶπω —
 Κι' ὡς τόσο ἐγὼ παράμερα νὰ πάρω
 Τὸ Μαῦρο καὶ τὴν ἴδια τὴ στιγμὴ,
 Ποῦ ὁ Κάσσιος θὰ ζητεῖ τῆς Δεσδεμόνας
 Τῆ χάρη του, ἐκεῖ μέτα νὰ τὸν φέρω.
 Ὁ δρόμος νὰ τοῦ ; Στὸ ἔργο μὲ ψυχὴ,
 Τὸ σκέδιο ἀργὸ ἄς μὴ μείνει οὐδὲ στιγμὴ.
 Φεύγει.

ΠΡΑΞΗ ΤΡΙΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α΄.

Στὴν Κύπρου. Μπρὸς τὸ κασιέλλι.

* Ἐρχονται ὁ Κάσσιος καὶ μερικοὶ μουσικοὶ.

ΚΑΣ. Πιχίεστε ἐδὼ ἕνα σύντομο σκοπὸ
 Θὰ νὰ σᾶς φχαριστήσω γιὰ τὸν κόπο.
 Τοῦ στρατηγοῦ τὴν καλημέρα δώστε. (Μουσικὴ).

* Ἐρχεται ὁ χωρατεντής.

ΧΩΡΑΤ. Αἰ, ζουρνατζήδες, ἐπῆραν τὰ ὄργανά σας
 σκαρατζιά στὴ Νάπολη ποῦ λαλοῦν τόσο μὲ τὴ μῦτη ;

ΠΡ. ΜΟΥΣ. Τί λές, κύριε, τί λές ;

ΧΩΡΑΤ. Αὐτὰ τὰ πράματα, σὲ παρακαλῶ, εἶναι
 ὄργανα ποῦ λαλοῦνε μὲ τὴ φύσα :

ΠΡ. ΜΟΥΣ. Ναι, βέβαια, κύριε, μὰ τὴν ἀλήθεια.

ΧΩΡΑΤ. Σ' αὐτὰ, ποῦ λές, εἶναι πάντα κολλημένα,
 μὰ ὄρα ;

ΠΡ. ΜΟΥΣ. Εἶπα ψέμα, κύριε ; Σὲ τί εἶναι κολλη-
 μένη ἡ οὐρά ;

ΧΩΡΑΤ. Ὡ, σὲ πολλὰ ὄργανα ποῦ λαλοῦνε μὲ τὴ
 φύσα καὶ ποῦ τὰ γνωρίζω. Μὰ ζουρνατζήδες, ἐδὼ
 εἶναι τὰ χρήματά σας, καὶ τοῦ στρατηγοῦ τόσο ἀρέσει
 ἡ μουσικὴ σας ποῦ σᾶς παρακαλεῖ καὶ σᾶς ὀρκίζει σ'
 ἔτι ἀγαπάτε νὰ μὴν κάνετε πλιὰ μὲ τὰ λαλούμενά σας
 θόρυβο.

(ἀκολουθεῖ)

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοχρήτης : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συνδρομή χρονιάτικη : Δρ. 20.

Βρίσκεται στο βιβλιοπωλείο Γ. Βασιλείου (δόδος Σταδίου 42)
και στο έφημεριδοπωλείο Γιαννοπούλου, δόδος Πανεπιστημίου 81, (Χαυτεία).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

ΣΤΟ χέρι του λοιπόν είναι και σε κανενός άλλου νοῦ τὸ χέρι. Στὸ χέρι τοῦ λαοῦ τοῦ παντοδύναμου. Κι ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ λαοῦ, ὁ Βενιζέλος, θάποφασίσει ὁ ἴδιος ἂ σπέρνει νὰ πάρει τὴν Ἀρχὴ ἢ ὄχι. Ὁ ἴδιος και κανένας ἄλλος.

Ἔτσι ἔταξε τὰ πράγματα τὸ Σύνταγμα κ' ἔτσι τὰ δέχτηκε ὁ Βασιλιάς μας, ὁ συνταγματικώτατος, ποῦ θελήσανε μερικοὶ πολιτικοὶ φιλικατζήδες νὰ τὸν παραστήτουνε γιὰ ἔχτρο τῆς λαϊκῆς θέλησης, γιὰ ὑπονομευτὴ τοῦ Συντάγματος.

Πραξικόπημα ὄνειρευόντουσαν οἱ φιλικατζήδες αὐτοὶ και πραξικόπημα δὲν ἐγένετο. Ὁ Βασιλιάς ἔχει ἀρκετὸ μυαλὸ κι ὁ Βενιζέλος ὄχι λιγότερο. Καὶ μὲ δυὸ μυκλωμένους πτριώτες φόβος δὲν ὑπάρχει κανένας νὰ ξετροχιστοῦν τὰ πράγματα.

ΚΑΙ δεύτερο ποίημα μὲ τὸν τίτλο *Βενιζέλος* μᾶς στέλνει ὁ συνεργάτης μας Ἰωσήφ Ραφτόπουλος. Τὸ πρῶτο δημοσιεύτηκε στὴ σελίδα 258. Τὸ δεύτερο δημοσιεύεται ἕδω :

Ἀμόλευτου λαοῦ κρίνος ἀνθοῦσες
Σάντρεϊας βουναὶ σὲ χῶματα ἁγιασμένα.
Μαραζωμένη ἢ Ἑλλάδα, ἤνυσε σὲ σένα
Τὸν ἄντρα ποῦ ἀκαριέρο, κι' ὡς παιοῦσες

Τὸ πόδι σου στὴ γῆς ποῦ λαχταροῦσες
Τὰ σύνορα στὸ Νέστο νὰ! φτασμένα
Στὴν Πόλη εἶπες! μὰ μπρός σου εἶδες βαίμενα
Ἐμπόδια ποῦ ποτέ σου δὲ θαρροῦσες.

Μὰ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς πάντα μεγάλος
Ἔδειξε ποῦ γιὰ κείνον στὴν καρδιά του
Ἔξῃν ἀπὰ τὰ σένα δὲν εἶν' ἄλλος,

Ποῦ εἶν' ἔτοιμος γιὰ τὰ χρυσᾶ ὄνειρά του
Νὰ πολειάει, χωρὶς νὰ σταματήσει
Ἄποτε ὁ δυνατὸς σου νοῦς ὀρίσει.

ΚΡΙΝΟΪΜΕ ἀπαραίτητη, μὴ δῆλωσι. Στὸ ἄρθρο ποῦ δημοσιεύουμε στὴν πρώτη σελίδα «Γιὰ τὸν πόλεμο» δεχόμεστε συζήτηση, μὰ ὄχι προσωπική. Ἡ συζήτηση πρέπει νὰ στρέφεται ὄχι στὶς ιδέες τοῦ συνεργάτη μας, μὰ στὰ ρωτήματα τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Μικασαλλίας. Δεύτερα μπορεῖ νὰ πικρήσει κανεὶς σ' αὐτὰ και λεύτερα νὰ διατυπώσει τὴ γνώμη του.

Κι αὐτὸ τὸ μέτρο ἀποφασίσουμε νὰν τὸ κρατήσουμε γιὰ πάντα. Νὰ μὴν ἀφίσουμε στὰ πολιτικὰ ζητήματα τὴ συζήτηση νὰ παίρνει προσωπικὸ χαραχτήρα. Γιατὶ τελευταία, τὸ μολογοῦμε, τὸ εἶχαμε παραξέκοντακιάσει πιά. Οἱ συνεργάτες μας ἀντὶ νὰ συζητοῦνε, πιανόντουσαν μαλλιά μὲ μαλλιά.

ΔΑΦΝΗ ΜΟΥ!

Δάφνη μου, μικροδάφνη, στὸ σοκάκι
Τὸ φτωχικὸ σὲ βλέπω, ποῦ διαβαίνω.
Σὲ πνίγει ἢ σκόνη, τὸ ἄνθι σου ἀσπρισμένο
Σὰν ἄρρωστες κοπέλας τὸ ἀχειλάκι.

Σταλιὰ νερὸ κι' οὔτε φαιδρὸ ἀγεράκι
Γιὰ σένα, κι' οὔτε χέρι ἀγαπημένο.
Παράπονο δὲ λές· βυστάς κρυμμένο
Τὸ μυστικὸ, τῆς ζήσης τὸ φαρμάκι...

Μὰ μιὰ φορὰ, ποῦ ὅτι εἶχε ἡ Αὐγὴ χαράξει,
Ἔως διάβαινα, μοῦ φάνηκε πῶς εἶδα
Στ' ἀνθάμα σου ἀπὸ μιὰ δροσοσταλίδα.

Κ' ἦταν βαρὺ κι οὔτε ἤθελε νὰ στάξει
Κ' ἦταν θολὸ τὸ δάκρυ τῶν ματιῶ σου.
Και ντράπης ποῦχα ἰδεῖ τὸ μυστικὸ σου.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Ἄθω Στεφάν.. Θά δημοσιευτοῦνε, μὰ ἀπαρτίτητο νὰ μᾶς δηλώσεις πρῶτα τὴν ἰληθινὸ σου ὄνομα. κ. Μάκη Βαρθολααμάκο. Τ' Ὀρθρινόν σου, τὸ ἀπερωμένο στους νέους ποιητές, τὸ δημοσιεύουμε ἕδω, μὲ τὴν περιφρόνηση ποῦ τοῦ ἀξίζει.

Ἰαριτένα σὲ ὄρτρον ἄτρογο ἢ Τριμούρητη —
σὰ τράμη κ' ἦβη ἀνάβρασαν ὡς τοῦ Μάρτη
τ' ἀπὰ φύτρα κ' ἰδρόσκοπη τῆς σπάρτη
στοὺς τράγους ποῦ ἀστραφτοῦσαν σᾶμπως κιοῦροτι
σμέρνες γιομάτοι — ὄρωθθη ὄρτο κατάρτι
και νεφέ' αχνη, ὀλάσπη, ὀμοια γιοῦροτι
(καλὸ ἀντιαρτρίτικο, ὀποιος τρώει, νὰ τοῦρη!)
ναρτήμη ἂ οἱ. Βαχίδα ὀροη κ' ἔβάρτη
τῆς Πάφιας τὸν ἰθύφαλλον, ἀνύρητη
μὲ τῆρα Παρτικὴ, στὸν ἀφνειὸν Κόρτο
τῆς εὐνῆς νὰ πλωρίση. Ὄμως τὸ σύρητη
ξάρνου τηράει ποῦ φ'ερακῶντας σύρητη.
κι' ὀμπρός τῆς ἀστροφῶ τοῦ Σίβα ὀλόρτο.
— Σία κι' ἀράξαμε, σκούζει, σ' ἔρμο πόρτο!

κ. Γ. Βουβ. Νὰ σοῦ ποῦμε, χρειάζονται ἀκόμα δούλεμα. Δὲ μᾶς στέλνεις τίποτ' ἄλλα και ὑτέρα: — κ. G Const. Κάιρο. Λάβαμε τὴ συνδρομὴ κ' εὐχαριστοῦμε. — κ. Γ. Δ. Κόν. Θά τυπώσουμε τὸ «Σὲ πόθησα πάλι». Ὄσο γιὰ τὸ βιβλίο, θά γράψει κριτικὴ ὁ κ. Μαλ.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

✿ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΑΙΔΙ ✿

2.—

Ἡ γριά ρίχνει λίγες κληματόδεργες στή φωτιά πού πάει νά χωνέψη. Τινάζει τὸ κούτσουρο καὶ τὰ κάρδουνα κόκκινα κυλᾶνε στή στάχτη.

— Δὲ λὲς τίποτα; Τί ἔλο σκέφτεσαι ἀπόψε; μουρμουρίζει ἡ γριά ταχτοποιώντας τὰ γυαλιὰ στὰ μάτια της.

Δὲν τῆς ἀποκρίνεται. Μισοκλείνει τὰ μάτια του σὰ ναρκωμένος ἀπὸ τὴ γλύκα τῆς φωτιάς πού τονὲ χτυπάει στὸ πρόσωπο.

— Κοιμάσαι; ρωτᾶει ἡ γριά σιγαλά.

Ἀνοίγει τὰ μάτια του. Σιγαλά. Μόνο τὰ ξύλα τρίζουνε. Κάποιος ποντικός σκαρφαλεύει κάτω ἀπὸ τὸ πάτωμα... Νοιώθει μιὰ στενοχώρια στήν ψυχή, κάτι τονὲ σφίγγει στήν καρδιά. Τὸ ταβάνι τοῦ φαίνεται πὼς χαμηλώνει, τονὲ πλακώνει. Ὁ ἀγέρας εἶναι βαρὺς, πνιχτικός... Σηκώνεται, ζυγώνει στὸ παράθυρο, ἀνοίγει τὰ τζάμια. Στέκεται ἀκούνητος. Μιὰ νερατζιά τοῦ στέλνει τὴν εὐωδιά της. Τὸ φεγγάρι πλανιέται ἄσκοπα... Βυθίζει τὴ ματιά του μακριά, ξεχωρίζει τὰ βουνὰ στὸ β. θος, πού τὸν τριγυρίζουνε σὰ μαῦροι ὄγκοι, τὰ βλέπει νὰ ζυγόνουνε, νὰ κλείνουνε, νὰ τονὲ σφίγγουνε σὲ μιὰ πέτρινη ἀγκαλιά. Θὰ σκάση. Τί στενὸς ὀρίζοντας! Πὼς μπόρεσε νὰ ζήσει τέσσα χρόνια μέσα σὲ αὐτὸ τὸ στενὸ χῶρο, κάτω ἀπὸ αὐτὸ τὸν πνιχτικὸν οὐρανό!..

Τραβιέται μέσα, κλείνει τὸ παράθυρο, ἀρχίζει τὸ σουλάτσο.

— Τί θάλεγες, μάννα, ἂ μ' ἔδλεπες νὰφευγα ἀπὸ τὸ χωριό; ρωτᾶει ὁ Ἀλέξης ἀξαφνα.

Κεῖνη ἀφήνει τὸ πλέξιμο νὰ πέση ἀπὸ τὰ χέρια της.

— Χριστὸς καὶ Παναγία! τί σιῦρθε; ρωτᾶει.

Ὁ Ἀλέξης γελάει.

— Βέβαια! πρέπει σώνει καὶ καλὰ νὰ πεθάνουμε μέσα σὲ αὐτὸ τὸ παλιοχωριό; Ἡ γις εἶναι: πλατειά! μπορεῖ νὰ ζήτη κανεῖς κι ἄλλου σὰν ἐδῶ καὶ καλῆτερα.

Ἡ γριά ξαφνιαίνεται.

— Καλὲ τί εἶναι αὐτὰ τὰ λόγια; Νὰφήσω ἐγὼ τὸ χωριό μου; ὄχι, ὄχι. Ἐδῶ θὰ μείνουνε τὰ κόκκαλά μου.

— Ἄς εἶναι ἔτσι σοῦ τὸ εἶπα, στὰ χωρατὰ, λέει ὁ ὀστερις ἀπολίγο ὁ Ἀλέξης. Ἐλα τώρα πέσμου ἕνα παραμῦθι, ἀπὸ κείνα πού μοῦλεγες σὰν εἶμουνα παιδί, νὰ ξαναθυμηθῶ τὰ παληὰ μου.

Ἡ γριά χαίρεται πού τῆς δίνεται μιὰ εὐκαιρία νὰ φχαριστήτῃ τὸ γιό της. Ἀρχίζει νὰ τοῦ δηγιέται ἕνα παραμῦθι ἀπὸ τὰ παληὰ. Κεῖνος δείχνει πὼς προσέχει στὰ λόγια τῆς μάννας του μὰ ὁ νοῦς του ταξιδεύει. Σιγά σιγά τὰ βλέφαρά του πέφτουνε βαρειά. Ἀποκοιμιάται ἐνῶ ἡ πύρα τῆς φωτιάς τοῦ χαϊδεύει τὰ μάγουλα.

3.

— Τῶμαθες; θέατρο!

— Θέατρο ἐδῶ στὸ χωριό; ἀποκρίθηκε ὁ ἄλλος σὰ νὰ μὴν πιστεῦε τέτοιο μεγάλο πρᾶμα.

— Βέβαια. Μᾶς ἦρθε ἀπόψε μιὰ κομπανία πρώτης, λένα, εἶπε ὁ πρῶτος γλύφοντας τὰ χεῖλια του σὰ νὰ πιπλίζε καμιὰ καραμέλα.

— Ποῦ θὰ παίξουνε;

— Στὸν καφενὲ τοῦ Σταθούλα.

— Πᾶμε νὰ τοὺς ἴδοῦμε;

— Πᾶμε.

Κατεβήκανε στὸν καφενὲ πού εἶτανε ὁ πρῶτος καφενὲς τοῦ χωριοῦ. Μιὰ θεόρατη λεύκα ὕψωνότανε μπροστὰ στὸν καφενὲ πού ὁ καφετζῆς εἶχε τοποθετήσει μερικὰ ξύλινα τραπεζάκια στὸν ἥσκιο της, γιὰ νὰ περνοῦνε οἱ πελάτες του τίς μεσημεριάτικες ὥρες σὰ δὲν μπορούσαν νὰ μείνουνε μέσα στὸ μαγαζὶ τὴν ὥρα πού στόλωνε ἡ ζέστη. Γύρο σ' ἕνα τραπεζάκι καθισμένοι τρεῖς ἀνθρώποι παίζανε πρέφα. Φαίνότανε ξένοι.

— Αὐτοὶ θάναι οἱ θεατρίνοι, εἶπε ἕνας.

Μιὰ κοπέλλα καθισμένη σὲ μιὰ καρέκλα παρατηροῦσε τὸ νερὸ πού τρεχε ἀπὸ τὴ βρύση μὲ μάτι ἀφαίρεμένο, ρεμβὲ σὰ νὰ τρεχε ἄλλοσ ὁ νοῦς της, ἀκολουθώντας τὸ νερὸ πού κυλοῦσε καὶ πήγαινε μακριά.

Ἐνας ἀνθρώπος, ἕνας πενηντάρης, μὲ ψυχρὰ μαλλιά, δίχως σακκάκι, μὲ τὰ μανίκια τοῦ κουκαμισοῦ του ἀνασηκωμένα πού νὰ φαίνονται δυὸ χοντρά, ἀδρά, μαλλιαρὰ μπράτσα, ἀνεδασμένος σ' ἕνα σκαμνὶ προσπαθοῦσε νὰ κολλήσει κάτι χρωματιστὰ χαρτιὰ πάνω σὲ κάτι σανίδια. Σὲ λίγο πρόδραλε κι ὁ Σταθούλας φορτωμένος ἕνα σωρὸ παλιοσανίδα, μουχλιασμένα, πού σάπιζανε στὸ ὑπόγειο ἀπὸ τὸν καιρὸ πού χιτίζε τὸ μαγαζὶ του.

— Νά, δὲν ἔχω ἄλλα, εἶπε ρίχνοντας χάμω τὰ ξύλα.

Ὁ ἄλλος τοὺς ἔρριξε μιὰ ματιά.

— Δὲν πειράζει. Θὰ εἰκονομηθοῦμε. Βάζουμε καὶ μερικὰ τραπέζια ἐπιτέλους γιὰ τὸ πάλοο ἅμα δὲ μᾶς φτάσουνε οἱ σανίδες.

Ὁ Σταθούλας εἶχε βγῆ ὄξω νὰ φέρῃ ἕνα λουκούμι πού τοῦ παράγγειλε κάποιος.

— Δὲ μοῦ λὲς ποῖος εἶναι ὁ θιασάρχης; ζύγωσε ὁ ἕνας καὶ ρώτησε τὸν ἀνθρώπο πού κολλοῦσε τὰ χαρτιὰ.

Εἶχανε περιέργεια νὰ γνωρίσουνε τὸ θιασάρχῃ ὁφοῦ γνωρίσανε τὰλλα μέλη τῆς κομπανίας.

Κεῖνος σήκωσε τὸ κεφάλι του.

— Ἐγὼ εἶμαι. Τί τρέχει;

Κείνος ξαφνιάστηκε.

— Έλόγου σου ;

— Ναι, έλόγου μου' γιατί; δὲ σοῦ γιομίζει τὸ μάτι; Στὴ σκηνὴ νὰ μὲ δῆς ἔμένα καὶ τότε σοῦ λέω!

Βγήκανε ὄξω.

— Μωρὲ αὐτὸς εἶναι ὁ θιασάρχης; Καὶ γὰρ νόμιζα... ψιθύρισε.

— Τί νόμιζες; τί περίμενες νὰ δῆς; Ἄνθρωπος εἶναι καὶ αὐτὸς σὰν καὶ μᾶς.

— Δὲ σοῦ λέω' μὴ ἕνα θιασάρχην τὸν φανταζόμουνα κάπως ἄλλοιῶτικα. Ἄς εἶναι.

— Ἄσε τὸ θιασάρχην τώρα. Γιὰ κοίταξε κείνη τὴν κοπέλλα. Αἱ τί σοῦ λέει; Ζάχαρη!

— Ἀλήθεια.

— Κι αὐτὴ ἔκει ἢ ἄλλη, ἢ χοντρή, μὲ τὸ παιδί στὸ βυζὶ ποιά νάναι; θεατρίνα θάναί καὶ αὐτή.

Ἵ ἄλλος σήκωσε τοὺς ὤμους του.

— Εἶναι ἡ γυναίκα τοῦ θιασάρχου, τοὺς ξήγησε κάποιος ποὺ στεκότανε δίπλα.

— Ἀνεβάνει καὶ αὐτὴ στὸ πάγκο; ρώτησε ὁ ἕνας.

— Ἄμ τί θέλεις νὰ κάνῃ; ἄμ δὲν ἔχει μέρος κάθεται στὴν πόρτα καὶ μαζεύει τὰ μπιλλιέτα.

— Καὶ τὴν βροτάει τὸ πάγκο; Αὐτὴ εἶναι γελάδα.

Γελάσανε.

Ἵ θιασάρχης ἀπὸ κίλλησε τὰ χαρτιά, πήρε στὰ χέρια του τὸ πριόνι καὶ ἄρχισε νὰ πριονίζει ἕνα σανίδι.

Ἵ ἔρωτας ἔσταξε ἀπὸ τὸ κουτελό του.

— Ἀντώνη, κάνε γρήγορα γιὰ νὰ πῆς νὰ οἰκονομήσῃς λίγο γάλα τοῦ παιδιοῦ, φώναξε ἀπὸ μακριὰ ἡ γυναίκα του.

— Ἐσφορτώνου με τώρα, ἀποκρίθηκε κείνος.

Ἵ ἕνας νέος ἀκουμποῦσε στὴν κάσπα τῆς πόρτας καὶ κοίταξε ὄξω, συλλογισμένος. Φοροῦσε ἕνα κοντὸ σακκάκι ποὺ ἄφηγε νὰ φαίνεται τὸ τριμμένο παντελόνι του.

— Γιατί δὲν ἔρχεται νὰ σοῦ βοηθήσῃ καὶ τοῦλόγου του; ρώτησε ὁ Σταθούλας σιγαλὰ δείχνοντας τὸ νέο.

Γέλασε ὁ θιασάρχης.

— Ἄ αὐτὸς εἶναι ὁ ἔραστής. Δὲν καταπιάνεται αὐτὸς σὲ τέτοια πρόστυχα πράματα. Αὐτὸς πάει γιὰ τέχνη! χὰ, χὰ, χὰ, ἀποκρίθηκε ὁ θιασάρχης χτυπώντας δυνατὰ τὸ σκεπάρνι γιὰ νὰ πνίξῃ τὰ γέλοια του.

— Κ' ἢ κοπέλλα κεῖ κάτω κόρη σου εἶναι;

— Ἡ Ρίκα; εἶναι καὶ αὐτὴ στὴν κομπανία μας.

— Ἕνα κορίτσι καὶ γυρίζει μὲς! σὲς δίχως κανένα δικό της; ρώτησε περίεργος ὁ Σταθούλας.

— Αἱ, κ' ἔπειτα; Τί θὰ πάθῃ! θὰν τὸ φάμε;

Ἵ Σταθούλας δὲν ἔνκειπε τίποτα γιὰ νὰ μὴ φανῇ πὼς δὲν καταλαβαίνει, μὰ ἀπόρησε γιὰ τὸ θάρρος τοῦ κοριτσιοῦ — κ' εἶτανε καὶ τόσο ἁμορφῇ — καὶ μὲ τὸν τρόπο ποὺ τοῦ μιλοῦσε ὁ θιασάρχης γιὰ ἕνα τέτοιο πρᾶμα. «Αὐτοὶ σέφτονται ἄλλοιῶτικα ἀπὸ μᾶς» συλλογίστηκε.

Τὸ μεσημέρι τὸ πάγκο εἶτανε ἕτοιμο κ' ἡ αὐλαία

— μὴ λινάτσα χρωματισμένη ποὺ παράσταινε τὴν Ἄκρόπολη — κρεμασμένη ἀνέμιζε ἀπὸ τὸν ἄερα ποῦμπαινε ἀπὸ τὰ σπασμένα τζάμια τοῦ ἀντικρουοῦ παραθυριοῦ.

— Θὰ πουντιάσουμε δῶ ἕμεσα, μουρμούρισε ὁ ἔραστής σφίγγοντας τὸ γιανὰ τοῦ σακκακιοῦ του.

— Τί νὰ σοῦ κάνουμε κύριε; Ἄδὲν μπορούμε βλέπεις νάχουμε τὸ Βασιλικὸ στὴ διάθεσή μας, ἀποκρίθηκε ψυχρὰ ὁ θιασάρχης.

— Πὼς νὰ παίξῃ κανεῖς, πὼς νὰ ἐμπνευσθῇ σὲ τέτοιο περιβάλλο, μουρμούρισε ὁ ἔραστής.

— Αὐτὸ εἶναι τίποτα. Μοῦ ἐξασφαλίζει ἔμένα διακόσια μπιλλιέτα καὶ σοῦ λέω γὼ πὼς παίζουμε. Σοῦ κάνω καὶ τοῦμπες στὸν ἄερα, μὲ δλη τὴν κοιλιὰ, ἐγὼ ποὺ μὲ βλέπεις.

Ἵ ἔραστής ζάρωσε τὰ χεῖλια του σὰ δυσαρραστημένος γιατί δὲν εἶχε ἀνθρώπο μπροστά του ποὺ νὰ μπορῇ νὰ τὸν νοιώσῃ.

— Κάμε ὑπομονὴ καὶ θὰ παίξῃς καὶ σὲ ἀνώτερα θέατρα, εἶπε ἡ Ρίκα.

— Δὲ σοῦ λέω. Μὰ διαφθεῖρεται κανεῖς. Χάνει τὸ ταλέντο του.

— Ταλέντο... Μου ου ου... μουρμούρισε ὁ θιασάρχης καὶ ἄρχισε νὰ τυχτοποιῇ τὰ μπιλλιέτα ποῦχε μπροστά του καὶ ποὺ ἔπρεπε τώρα νὰ γυρίσῃ τὸ χωριὸ καὶ νὰν τὰ μοιράσῃ.

Ἵ Ἀλέξης ποὺ ἡ περιέργεια τὸν ἔφερε καὶ αὐτὸν στὸν καφενὲ τοῦ Σταθούλα παρακολοῦθησε ἔλον αὐτὸ τὸ διάλογο μὲ προσοχή. Ἵ νέος αὐτὸς ποὺ μιλοῦσε μὲ τόση θλίψη γιὰ τὸ ταλέντο του. ὁ ἔραστής αὐτὸς μὲ τις ἀψηλές φιλοδοξίες, τὸν ἔκανε νὰ νοιώσῃ βαθεῖα τὴ δική του μηδαμινότη. «Αὐτοὶ εἶναι ἀνθρώποι! ζοῦμε καὶ μεις ἐδῶ στὸ παληοχωριὸ σὰν τὰ σκουλήκια». Ἐντύπωση τοῦκαμε κ' ἡ ἔμορφάδα τῆς Ρίκας. Θᾶθελε νὰ ζητήσῃ πολλές πληροφορίες γι' αὐτήνε μὰ ἡ φυσικιά του δειλία δὲν τὸν ἄφησε νὰ τῆς ἀποτείνῃ τὸ λόγο.

— Ποιὸς θὰ παίξῃ τὸ πρόσωπο τοῦ ἀντεραστή; Αὐτὸ θαρρῶ δὲν τὸ συλλογιστήκατε, εἶπε ἄξαφνα ὁ ἔραστής χώνοντας βαθεῖα τὰ χέρια στὶς τσέπες.

Ἵ θιασάρχης σήκωσε τὸ κεφάλι καὶ τὸν κοίταξε.

— Βρὲ καλὰ λές, εἶπε.

Τὸ πρόσωπο αὐτὸ τῆσαιζε ὡς τώρα ἕνας ἄλλος ποὺ ἀποσπάστηκε ἀπὸ τὴν κομπανία.

Ἵ θιασάρχης ἔξυσε τὸ κεφάλι του.

— Δὲ βρίσκειται κανεῖς ἐδῶ πέρα; μπορούσαμε νὰν τοῦ δώσουμε ἐπιτέλους καὶ κατιτίς, εἶπε.

Ἵ ἔραστής σήκωσε τοὺς ὤμους του σὰ νᾶλεγε: «Κάνε καλὰ».

— Παίξω ἐγὼ τὸ μέρος του, φώναξε ἄξαφνα ὁ Ἀλέξης.

Ἵ θιασάρχης τοῦρριξε μὴν ρωτηματικὰ ματιὰ.

— Ἐσο; Καὶ ποιὸς εἶσαι σὺ; ρώτησε.

— Δάσκαλος, ἀποκρίθηκε ὁ Ἀλέξης σὰ νὰ ντράπηκε γιὰ τὴν ιδιότητά του.

‘Ο θιασάρχης έσκασε στα γέλοια.

— Έχεις άνεβή άλλη φορά σέ σκηνή; Άές νάν τά καταφέρης;

— Θα προσπαθήσω, άποκρίθηκε ό Άλέξης κατακόκκινος άπό τή συγκίνηση.

‘Ο έραστής τοῦρριξε μιá περιφρονητικά ματιά, έπειτα άπομακρύθηκε μουρμουρίζοντας.

— Τί στραπάτσο, τί βεβήλωση τής τέχνης.

‘Ο θιασάρχης ζύγωσε τόν Άλέξη.

— Λσιπόν σύφωνοι. Θα σοῦ δώσω τώρα τό μέρος σου νάν τό διαβάσης κανά δυό φορές γιά νά ξέρης άπάνω κάτω τί λέει. ‘Η δεσποινίδα άπό έδώ θα σοῦ δείξει τί πρέπει νά κάνης.

— Πολύ ευχαρίτως, είπε ή Ρίκα μ’ ένα χαμόγελο.

‘Η τυπικά φράση πού δέν εΐτανε τίποτα παραπάνω άπό ένα άπλό κοπλιμένο, τή στιγμή εκείνη πήρε μιá ξεχωριστή έννοια στή φαντασία τοῦ Άλέξη πού συγκινημένος θωροῦσε τή Ρίκα νάν τοῦ χαμογελάη...

Πήρε τά χερόγραφα, τράδηξε γιά τό σπίτι του και κλείστηκε σέ μιá κάμαρα.

— Νά μή μοῦ μιλήση κανείς, είπε.

— Δέ θα ρθής νά φάμε; Εΐπε ή γριά.

— Φάε μοναχή σου. Δέν πεινάω.

Κλεισμένος μέσα στήν κάμαρα διαβάζει δυνατά βαδίζοντας πάνω και κάτω. Κάποτε σταματάει τό διάβασμα, ζυγώνει στό άνοιχτό παράθυρο και γυρίζει τά μάτια του κατά τόν καφενέ τοῦ Σταθούλα. ‘Η γριά άκούγει τίς φωνές μά δέν μπορεί νά νοιώση τί λέει. Βάζει τό αυτί της κοντά στήν πόρτα, άφουγκράζεται τίποτα.

— Τί λόγια είναι αυτά πού λέει; μουρμουρίζει.

Σάν ξαναφάνηκε στόν καφενέ, ή Ρίκα άπόρησε πού τόν εΐδε τόσο γλήγορα νά γυρίζη.

— Τόμαθες κιόλας; Τόσο γλήγορα; Μπράβο σου. Εΐσαι καλό παιδί, τοῦ φώναζε γελώντας.

Κείνος κοκκίνησε.

— Έτοιμος, είπε.

— Έλα λοιπό νά μοῦ πῆς τό μάθημά σου. Καί κοίταξε καλά, άμα δέν τό ξέρεις, νηστεία... είπε ή Ρίκα γελώντας ένα καλοκάγαθο γέλοιο.

— ‘Ο,τι αποφασίσετε σεις, ψιθύρισε ό Άλέξης δειλά.

— Νά πούρθε μιá περίσταση νά γίνης και σῦ μαθητής;

— Σέ τέτοια δασκάλα, είπε κείνος.

Κείνη έσκασε τά γέλοια.

— Μέ κολακεύετε.

Τραβηχτήκανε στό ιδιαίτερο πού χρησίμευε γιά δωμάτιο τοῦ Σταθούλα. ‘Ο Άλέξης πήρε μιá στάση, όποια τοῦ φάνηκε καλύτερη κι άρχισε νάπαγγέλη ένφ ή φωνή του έσμιγε μέ τόν κρότο τοῦ σκεπαριστοῦ... ‘Ο Άλέξης άπάγγελνε σ’ έναν τόνο μελοδραματικό. ‘Η Ρίκα τόνε δέκκοψε.

— ‘Οχι έτσι! άπλά, φυσικά, νά, όπως κουδεντιάζουμε,

Κείνος ξανάρχισε άπό τήν άρχή προσπαθώντας όσο μπορούσε νά συμμορφωθῆ μέ τίς συβουλές τοῦ δασκάλου του. Μά κακοσυνηθισμένος άπό τήν ψευτική άπαγγελία τοῦ σκολιού εΐρισε δυσκολία νά βρῆ τό ύφος τό φυσικό, τό κουδεντιαστό κι’ αυτό τοῦφερνε στενοχώρια γιατί έδλεπε πώς δέν μπορούσε νά φχαριστήση όπως τό ποθοῦσε τή δασκάλα του.

— Καί τό κορμί σου όχι τόσο άλύγιστο· οι πόδες νάναι φυσικές. Τό κεφάλι όχι τόσο άψηλά, τό στήθος όχι τόσο κορδωμένο. Νά έτσι καλύτερα, εΐδασε ή Ρίκα και πιάνοντας μέ τά δυό χέρια της τό κεφάλι του προσπαθοῦσε νάν τοῦ δώση τήν πιό έκφραστικά, φυσικά στάση. Στό άγγιγμα αυτό τῶ χειρῶν της, ό Άλέξης νόμισε πώς δυό καυτερά σίδερα άκκουμποῦσανε στά μάγουλά του. Δέν πόνεσε ως τόσο μά μιá γλυκειά άνατριχίλα τοῦ πέρασε δλο τό κορμί.

Σάν τελείωσε τό μάθημα βγήκανε κ’ οι δυό δξω και καθήσανε σέ δυό καρέκλες. ‘Ο Άλέξης παράγγειλε δυό λουκούμια κ’ ή Ρίκα σά νάχε μπροστά της κανέναν άνθρωπο πού τόνε γνώριζε άπό καιρό, άρχισε νά τοῦ δηγιέται διάφορα έπεισόδια της ζωής της.

— ‘Ομορφη ζωή, είπε ό Άλέξης.

Κείνη κούνησε τό κεφάλι της θλιβερά.

— ‘Οποιος δέν τήν ξέρει· ούτε ό δόχτρος σου, ψιθύρισε και τό μάτι της πήρε μιάν έκφραση βαθειά, λυπημένη σά νά περάσανε μπροστά της όλα τά περασμένα.

Τό βράδυ γιομάτος ό καφενές· ό θιασάρχης πού καθότανε στήν πόρτα, έτριβε τά χέρια του. Τό τραπέζάκι πούχε μπροστά του, γιομάτο λεφτά, πού τά χάιδευε μέ τά δάχτυλά του γιά νά νοιώση τή γλύκα τους. Οι θεατές καθισμένοι σέ κάτι μακριές σανίδες πού τρίζανε τοποθετημένες πάνω σε δυό σκαμνιά; δέ βλέπανε τή στιγμή πότε νάρχιση ή παράσταση και νά τραβηχτή ή χλιοστρυπημένη αὐλαία πού είχε στή μέση τήν ‘Ακρόπολη ζουγραφιστή.

— Ποιό νάναι αυτό τό σπίτι; ρώτησε ένας.

— Δέν τό ξέρεις; Τό Παλάτι, τοῦ ξήγησε ό διπλάνος του.

— Μπá! αυτό λοιπόν είναι τό Παλάτι! Εΐπε ό άλλος άνοίγοντας τό στόμα του.

Χτυπάει ένα κουδουνάκι. Σιγαλιά! δλοι κρατάνε τήν άνάσσα τους. ‘Η αὐλαία τραδιέται στά πλάγια γιατί δέν εΐτανε εύκολο νά ύψωθῆ. ‘Αρχίζει ή παράσταση. Τό έργο είναι γραμμένο σέ γλώσσα άψηλή, έπίσημη.

— Δέν καταλαβαίνω τίποτα· τί λένε; μουρμουρίζει ένας.

— ‘Αμ τί θαρρείς! Δέν είναι γιά δλους αυτά τά πράματα, γυρίζει και τοῦ λέει ό κύρ Σταῦρος ό δικαστικός κλητήρας πού παΐρναγε σέ χωριό γιά γραμματισμένος.

‘Ός τόσο δ,τι βλέπουμε είναι τόσο συγκινητικό. Μιá ρομαντικά ύπόθεση ξετυλίγεται σέ συγκινητικές σκηνές. Ένας άγαπάει μιá κόρη. ‘Ο πατέρας της δέν

τοῦ τὴν δίνει προτιμῶντας κάποιον ἄλλον καὶ τότε κείνος φοβερίζει νὰ τοῦ τὴν κλέψῃ. Συναπαντιοῦνται κάπου, πατέρας κ' ἑραστής, λογοφέρνουνε, βρίζονται καὶ στὰ τελευταῖα ὁ πατέρας—ὁ θιασάρχης— τραβάει μιὰ κάμα νὰ σφάξῃ τὸν ἑραστή τῆς κόρης του.

Ἔτσι τέλειωνε ἡ πρώτη πράξι.

— Καλὰ τοῦκανε. Νὰ εἰμουνε γὼ θὰ τὸν ξεκοιλιάζα, εἶπε ὁ Σπύρος ὁ χασάπης, σὰν τραδῆχτηκε πάλε ἡ αὐλαία.

— Ἄκουε ἐκεῖ νὰ θέλῃ μὲ τὸ στανεῖο νὰ πάρῃ τὸ κορίτσι, πρόστισε ὁ Γιάννης ὁ ταβερνάρης,

— Μὰ καὶ κείνη τὴ μουσίτσα ποῦ τὴν ἀφήνει; Δὲν εἶδες πῶς τὸν γλυκοκοίταζε; εἶπε ἡ κυρὰ Σπύραινα.

— Κορίτσια ποῦ δὲν ἀκούνε τὸν πατέρα τους, τὰ κρεμάω ἐγὼ, εἶπε ὁ Σπύρος.

— Τὸ μωτρο της ἦελε κ' ἔρωτα βλέπεις.

— Ποῦ τὰ ξέραμε μεῖς στὸν καιρὸ μας τέτοια πράματα. Ἐμένα μὲ παντρέψανε δίχως νὰ μὲ ῥωτήσουνε, εἶπε ἡ κυρὰ Σπύραινα.

— Αἱ σήμερα ἄλλαξε ὁ κόσμος, κυρὰ Σπύραινα, τῆς φώναξε ἀποπίσω ὁ Γιάνκος, ὁ γιὸς τοῦ κύρ Ἀγγελῆ τοῦ τοκιστή, ποῦ σπούδαζε φοιτητὴς στὴν Ἀθήνα.

— Γι' αὐτὸ πᾶμε κατὰ διαδόλου ἀποκρίθηκε κείνη.

— Καλὲ δὲ βραρείσαι! ἄσε τὸν κόσμο νὰ κἀνῃ ὅ, τι θέλει.

Στὴ δευτέρῃ πράξῃ παρουσιάζεται ὁ Ἀλέξης γι' ἀντραστή τῆς κόρης. Στὴν ἀρχὴ καθὼς εἶτανε ντυμένος δὲν τὸν καταλάβαινε. Ὁ Ἀλέξης ἀπάγγελε τὸ μέρος του μὲ κάποιαν ἀλιγυσιά ποῦ δὲν μπόρεσε νὰ διορθώσῃ ἢ διδασκαλία τῆς Ρίικας ποῦ πίσω ἀπὸ τὰ παρασκήνια παρακολουθοῦσε περιέργῃ τὸ παίξιμο τοῦ μαθητῆ της καὶ τοῦ ψιθύριζε ἀπὸ μακριὰ ὁδηγίες. Ἐπειτα εἶτανε κ' ἡ συγκίνηση που τὸν ἐπνίγε. Νὰ βρισκεται μπροστὰ σὲ τὸσον κόσμο, καὶ νὰ τὸν βλέπῃ ἡ Ρίικα! Ἄν τύχαινε νὰν τὰ χάσῃ καὶ γινότανε περιγελῶς μπροστὰ της; . . .

— Βρέ, ὁ Ἀλέξης δὲν εἶναι αὐτός; ψιθύρισε κάποιος.

— Σὰν κι αὐτὸνε μοιάζει, ἀποκρίθηκε ὁ γείτονας του ὅσο ποῦ ὁ Σταθούλας βεβαίωσε ὀριστικὰ πῶς εἶτανε ὁ Ἀλέξης. Αὐτὸ πιά ποτὲ δὲ θὰ τοῦ τὸ συχωροῦσανε. Σὰ λιμασμένα σκυλλιά τοῦ πέσανε ἀπάνω καὶ τὸν γαυγίζανε ἀπὸ ὅλες τὶς μεριές.

— Πάει τρελλάθηκε.

— Κριμα στὸ παιδί.

Ἔτσι ἐνῶ ὁ Ἀλέξης ξακολουθοῦσε νὰ μιλᾷ τρέμοντας μὴν τύχῃ καὶ τοῦ ξεφύγῃ καμιὰ λέξη, ἀποκάτω οἱ συχωριανοὶ του τοῦ ψέλνανε τὸν ἀναβαλλόμενο.

— Καμαρῶστε τον, ψιθύριζε κι ὁ κύρ Ἀγγελῆς, ὁ τοκιστὴς σ' ἕνα χαιρέκακο ἕφος ἐνῶ ὁ γιὸς του, μὲ κάτι ἄλλους νέους τοῦ χωριοῦ φίλους του ποῦ τὸν τριγυρίζανε καὶ χάσκανε σὲ ὅ, τι κι ἂν τοὺς ἔλεγε, δὲν ξεκολλοῦσανε τὰ μάτια τους ἀπὸ τὴ Ρίικα ποῦ στεκότανε στὸ πάλκο:

— Αὐτὴ δὲ θὰ μοῦ γλυτώσῃ καὶ νὰν τὸ δῆτε, βεβαίωνε ἐνῶ κείνοι τὸν κοιτάζανε μὲ θαυμασμὸ.

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς τρίτης πράξης φάνηκε πῶς ἡ λάμπα τοῦ πάλκου δὲ θὰ βαστοῦσε ὡς τὸ τέλος τῆς παράστασης. Ὁ Σταθούλας συνθιμισμένος νὰ κλείνῃ νωρὶς τὸ μαγαζὶ του, δὲν μπόρεσε νὰ προβλέψῃ τὴν ἔχταχτη αὐτὴ περίπτωση. Μὰ στὴ βράση τοῦ ἔργου, ποῦ ἀπορροφοῦσε ὄλο τὸ ἐνδιαφέρο, κανεὶς δὲ συλλογίστηκε τὸν κίντυνο. Ὡς τόσο ἡ λάμπα, ἀδιάφορη γιὰ τὸ ἔργο, πάθαινε ἀδιάκοπες λιποθυμίες ὅσο ποῦ ἤρθε στιγμή ποῦ ἡ παράσταση εἶτανε ἀδύνατο πιά νὰ ξακολουθήσῃ μέσα στὸ σκοτάδι. Καὶ εἶτανε ἡ κρισιμώτερη στιγμή τοῦ ἔργου.

— Μὰ τί διάλο μωρὲ Σταθούλα δὲν ἔξερεις νὰ γιόμισις τὴ λάμπα σου; φώναξε ὁ θιασάρχης ἀγαναχτισμένος πάνω ἀπὸ τὸ πάλκο.

— Περίμενε μιὰ στιγμή νὰ πεταχτῶ νὰ πάρω πετρέλαιο, ἀποκρίθηκε ὁ Σταθούλας.

Ὅσο νὰ πάῃ καὶ νάρθῃ ἡ σάλα εἶτανε βυθισμένη στὸ σκοτάδι καὶ χρειάστηκε ὥρα ὅσο νὰ ξαναρχίσῃ πάλε ἡ παράσταση καὶ νὰ φτάσῃ στὸ τέλος μὲ τὴν αὐτοχτονία τῆς κόρης γιὰτὶ δὲν τῆς δίνανε κείνονε ποῦ-θελε . . .

(Ἀκολουθεῖ)

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΝΑΥΠΑΙΟΥ.— Ἀθήνα. Βιβλιοπω-
λεῖο Γ. Βασιλείου.— Δο. 2.50.

Βγήκανε σὲ βιβλίον ἀπὸ 500 σελίδες τὰ πρακτικὰ τῆς περιφημῆς δίκης, ποῦ ἔγινε στὸ Ναῦπλιο τὴν περασμένη χρονιά [16—28 τοῦ Ἀπρῶν 1914] μὲ κατηγορούμενον τὸ Δελμοῦζο καὶ λοιπούς. Ὅλες οἱ μαρτυρίες, ὅλα τὰ ἐπεισόδια, οἱ ἀπολογίες τῶν κατηγορουμένων καὶ οἱ λόγοι τοῦ Εἰσαγγελέα καὶ τῶν δικηγόρων, βρῖσκονται κει μὲσα τυπωμένα, παρμένα ἀπὸ δυὸ στενογράφους ποῦ παρακολούθησαν τὴ δίκη.

Ἀδύνατο νὰ φαντασθῇ κανεὶς τί κίνηση καὶ τί ζωὴ περιέχει αὐτὸ τὸ βιβλίον! Ἡ ρωμιοσύνη ὅλη ζουγραφίζεται πιστὰ μὲ τοὺς παπάδες της, μὲ τοὺς δασκάλους της, τοὺς δημοσιογράφους καὶ τοὺς διάφορους κληρολητάδες καὶ παράσιτους, ποῦ οἱ τίποτα μπροστὰ δὲ σταματᾶνε καὶ τὰ πάντα ἐκμεταλλεύονται γιὰ ταπεινὰ καὶ προσωπικὰ συμφέροντα, λέγοντας καὶ διακηρύχοντας πῶς ἀγωνίζονται γιὰ νὰ σώσουνε τὴν Πατρίδα, τὸ Κράτος, τὴ Θρησκεία ποῦ κιντυνεύουνε ὅλα, γιὰτὶ αὐτοὶ τὸ θέλουνε.

Λογιῶν λογιῶν ἀνθρώπων περνοῦνε ἀπὸ κει μέσα, κοιτοῖ, σοβαρόφαντοι, χυτημένοι ἀπὸ θεσηκομανίες, πατριδομανίες καὶ κάθε εἶδους ἰδεοληψίες, γιὰ νὰ ποῦνε τὸ λογάκι τους, τὴν ἰδέα τους, τὴ γνώμη τους. Ἔτσι ἡ ζουγραφία ποῦ μᾶς δίνει τὸ βιβλίον ὑψώνεται, τραβᾷ στὰ σύνορα μιᾶς μελέτης κοινωνικῆς, μιᾶς ἔρευνας γιὰ τὴν ἀνεματικὴ κατάσταση τῆς Ἑλλάδας τοῦ σήμερα. Ζυγιάζεται ἡ ἰδεολογία κάθε τάξης, τοῦ ἀξιοματικοῦ ποῦ βλέπει σὲ κοινὰ καὶ τριμμένα πράματα τὰ φαντάσματα τοῦ ἀναρχισμοῦ, τοῦ νοικοκύρη ποῦ ἀναγοᾷ τὸ ἀνατάραγμα τῆς ἀρχαίας, τοῦ βου-

λευτή που του πειράζουν τα νεύρα τα «καινά δαιμόνια», του παπᾶ που του χαλούν τις δουλειές οι άπιστοι και του παρρησιολογούντος το ποιμνίου, του μινρανθρωπάκου που ὁ φθόνος του γίνεται ὄπλο γιὰ νὰ χτυπήσῃ πράματα που δὲ νοιώθει. Κι ἀπάνου ἀπ' ὅλα, ἕνας μαρτυρικό; ἀγώνας ἀνθρώπων που θέλουνε νὰ φωτίσουν, νὰ χτυπήσουν πρόληψη και σκλαβιά, νὰ φυσησουν ἕναν ἀέρα πολιτισμοῦ, νὰ λύσουν τους δεμένους κόμπους ἐνὸς μαύρου μεσαιωνισμοῦ, που πλακώνει τὰ στήθια τῆς κοινωνίας και τὰ σπαράζει σὰν ἄγριο θεριό.

Ἡ δίκη τοῦ Ναυπλίου, θὰ μείνῃ στὰ ἱστορικά τῆς νέας Ἑλλάδας, σὰν ἕνας σταθμός. Γιατί κατηγορούμενος σ'αὐτὴ δὲν εἶτανε μονάχα ὁ Δελμούζος και οἱ ἄλλοι του συντρόφοι. Εἶτανε κατηγορούμενοι ὅλοι ὅσοι τὰ τελευταία χρόνια πασίανε με κάθε τρόπο, νὰ μπᾶσουνε στοιχεῖα ζωῆς και ἀναγέννησης, στὸ ρημαγμένο ἀπὸ τὴ βαρβαρότητα τῆς νέκρας και τῆς σχολαστικῆς παράδοσης πνεύμα τῆς ρωμοσύνης. Καὶ θὰ σταθῇ ὅλη αὐτὴ ἡ φασαρία τῆς κατηγορίας γιὰ ἀθεΐα και γιὰ μαλλιαρισμό, ἕνα πυρωμένο στίγμα στὶς σάρκες τῆς Ἑλλάδας, που εἶτανε ὅλη ἀπὸ τὰ παλιότερα χρόνια. Ἐνα σύμβολο και μιὰ ἰδέα, γιὰ κάθε λευτεριά και κάθε κίνημα πλατύ, ἀψηλὸ και μεγάλο. Γελαστήκανε ὅσοι φαντάστηκαν πῶς; θὰ μπορούσανε σήμερα ν' ἀλυσσοδέσουν τὸ Πνέμα. Περάσανε γιὰ πάντα οἱ καιροὶ που θάφτανε με τὴ βία ἰδέες και προστάθειες, ἐμπνεσμένες ἀπὸ ἰδανικά και πίστες ἀκατάλυτες. Κι ἂν φαίνεται γιὰ μιὰ στιγμή πὸς τέτοια ἰδανικά και τέτοιες πίστες ὑποχωροῦνε στὸ διωγμό, δὲν εἶναι παρὰ γιὰ νὰ ξανάρθουν δυνατώτερες και ὀρυκτικώτερες, με ζωὴ και με λαχτάρια νίκης κ' ἐπικράτησης.

Ὅμως ἀπὸ ἕνα πληθὸς παραστρατισμένο που σ' ἕνα ἀπὸ τὰ ζωτικώτερα ζητήματα, τὸ γλωσσικό, δὲν μπόρεσε νὰ σταθῇ στὸ βαθμὸ τῆς ἀξίας του, κ' ἔφρε τοῦ πνευματικοῦ ἀρχηγοῦς και πολιτικοῦ ὁδηγοῦ; τῆς χώρας ἐναντίου του, ἴσα με τὴ βαρβαρότητα τοῦ ἀρθρου 107 τοῦ Νέου Συντάγματος, φυσικὸ εἶχαν νὰ μὴν περιμένε κανεὶς ἄλλη ἀντίληψη γιὰ τὰ

σοσιαλιστικά και παιδαγωγικά κινήματα τοῦ Βόλου. Ἀκόμα σήμερα ἡ βαθύτατη ἔννοια τοῦ ἀναγεννητικοῦ ἔργου ἐνὸς Ψυχάρη, σὲ πόσους ἀπὸ τους φιλόλογους μας, τοὺς δασκάλους μας, τοὺς γραμματισμένους μας; ἔγινε πέρα γιὰ πέρα συνειδητὴ; Σὲ πόσους;

P. Γκ.

— Γιὰ τὰλλα βιβλία που λάβημε, «Στροφεῖς» Μωρεᾶς—Σκίπη, «Σονέτα θεατρίας», «Αἱμάτων σταλαχτιτῆς» κλπ. στὸ ἐρχόμενο φύλλο.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γραμμὴ Πειραιῶς—Κυκλάδων

Γραμμὴ Πειραιῶς—Ἀλεξανδρείας

Τὸ με διπλοῦς ἑλικας και μηχανὰς ἀφθάστου ταχύτητος πολυτελείας και ἀνέσεως θαλαμηγὸν ἀτμόπλοιοιον .ΕΣΠΕΡΙΑ» ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς (Παραλία Τρούμπας).

Ἐκαστὴν ΠΕΜΠΤΗΝ, ὥραν 10.30 μ. μ. διὰ Σῦρον Τήνον, Ἀνδρον και Κόρθιον.

Ἐκαστον ΣΑΒΒΑΤΟΝ, ὥραν 3 μ. μ. δι' Ἀλεξάνδρειαν

Διὰ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον :

Ἐν Ἀθήναις. Γραφεῖα Γεν. Διευθύνσεως, ὁδὸς Ἀπελλοῦ ἀριθ. 1 και εἰς τὰ Πρακτορεῖα ταξειδίων κ. κ. Θωμᾶ Κούκ και Υἱοῦ, Ἀδελφῶν Γαϊόλμαν και Σ. Σωτιάδου (Πλατεῖα Συντάγματος) και Ἰωάν. Ρέντα (παρὰ τὸν ἡ' λέκτρικὸν σταθμὸν Ὁμοιοίας).

Ἐν Πειραιεῖ. Γεν. Πρακτορεῖον, ὁδὸς Φίλωνος, 44, (ἐπισθεν Ἀγίας Τριάδος).

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Μ. Π. Σαλ βάγρον, ὁδὸς Ἀντωνιάδου, (Ἐκ τοῦ Πρακτορεῖου)

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γενικὸς Διευθυντῆς ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΕΜΠΕΡΙΚΟΣ

ΤΑΧΕΙΑ ΓΡΑΜΜΗ ΕΛΛΑΔΟΣ—ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Τὸ ταχύπλοιον θαλαμηγὸν Ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

“ΠΑΤΡΙΣ”

ἀναχωρήσει ἐκ Πειραιῶς μέσφ Καλαμῶν—Πατρῶν κατ' εὐθείαν διὰ Ν. Ὑόρκην τὴν 12 Αὐγούστου.

Ἐπίδοις τὸ μέγα Ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

“ΙΩΑΝΝΙΝΑ”

ἀναχωρήσει ἐκ Πειραιῶς (μέσφ Καλαμῶν—Πατρῶν) κατ' εὐθείαν διὰ Νέαν Ὑόρκην τὴν 16 Αὐγούστου

Δι' ἐπιβάτας, εἰσιτήρια και περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον :

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : Πρακτορεῖον Ἑθν. Ἀτμοπλοίας ὁδὸς Ἀπελλοῦ 1. Ἀριθ. τηλ. 320.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ : Γενικὸν Πρακτορεῖον Ἑθν. Ἀτμοπλοίας τῆς Ἑλλάδος, ὁδὸς Φίλωνος ἀρ. 44 (ἐπισθεν Ἀγίας Τριάδος). Ἀρ. τηλ. 127.

Οἱ θέλοντες νὰ ἀσφαλιστῶσι θέσει ἀνάγκη νὰ δηλώσωσι ἐγκαίρως εἰς τὰ Κεντρικὰ Πρακτορεῖα τῆς Ἑταιρίας και εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἀνεγνωρισμένους ἀντιπροσώπους.

Ἐποστηρίζοντες τὰ Ἑλληνικά ἀτμόπλοια, ὑποστηρίζετε τὴν Σημαίαν ἑας, μεγαλύνετε τὴν Πατριδα ἑας.